СВОБОДА
LIBERTY

Часопись для руского народа в Америцї і орган „Руского Народного Союза“.

Рік XIV. Скрентон, Па., Четвер, 25-го Жовтня, 1906. Число 43 — Vol. XIV. Scranton, Pa., Thursday, October 25, 1906. No. 43.

Від Головного Уряду Р. Н. Союза в Америцї.

Розмет за місяць Септембер 1906.

За померших членів і за случай калїцтва:

Відділ 113, Теодор Добош, помер 21-о Септембра, 1906 . . . . 1000 дол.

Відділ 85, Гнат Осадець, помер 25 о Септембра, 1906 . . . . . . 1000 „

Відділ 72, Василь Даньчак, за утрату лївої ноги . . . . 200 „

Відділ 72, Андрій Звіржиньский, за утрату правої ноги . . . . . . 200 „

Відділ 14, Василь Болещак, на удержане родини . . . . 100 „

Відділ 119, Андрій Сивик, за нездібність до працї . . . . 100 „

Відділ 114, Іван Фецко, за утрату ока 100 „

Разом . 2700.00

Платня головних урядників за Сеп. 155.00

Адмінїстрация „Союза“ за Септембер 200.77

Весь розхід виносить . . . 3055.77

Розмет платить 5.790 членів записаних на цїле посмертне і 504 членів записаних на пів посмертного.

Крім того кождий член платить за орґан „Союза“ по 10 центів, на Фонд Резервовий по 2 центи, на Фонд Народний по 1 центї, на Фонд Бідних по 1 цнт.

Разом платить: член на цїле посмертне **65 цнт.** а на половину посмертного **40 цнт.**

К. Кирчів, предсїдатель. *С. Ядловский*, секретар.
А. Шаршонь, касієр.

ОГОЛОШЕНЄ.

ВАЖНЕ!

До Вп. місцевих Урядників Рус. Нар. Союза і всїх членів взагалї!

На підставі ухвали IX. головної конвенциї Руского Народного Союза відбувшої ся в Scranton Pa. повідомляю сим вас, що з початком Новембра б. р. буду настановляти місцевих орґанїзаторів Р. Н. С. Хто з пп. урядників або членів схоче занятись орґанїзацією своїх рідних братів-Русинів нехай сейчас зголосить ся до головного орґанїзатора. Пп. місцеві секретарі мають першеньство. — Всї зголошеня мусять бути прислані найдальше до 31. Octobra с. р.

С. Ядловский,
головний орґанїзатор,
Box 76, Jersey City, N. J.

Оголошене.

Отсим повідомляю Вас ПП. Секретарі, що принимаючи від 1. Августа б. р. членів до Р. Н. С. маете від кождого нововступаючого відбирати: 1) вступне після лїт, так як було перше, 2) за грамоту 25 цнт.. 3) відзнака 75 цнт., 4) книжочка 10 цнт., 5) на фонд резервовий 2 цнт., 6) фонд бідних 1 цнт. і 7) фонд народний 1 цнт. При вступі нових членів маете уважати, аби члени були здорові, чесні і добрі Русини і щоб не перевисшали 40 лїт житя. Ті, котрі мають висше 38 лїт а не скінчених 40, мають предложити метрику роджденя або який инший документ, котрий би посьвідчив про їх вік.

С. Ядловский, голов. секретар.

Повідомлене

для всїх відділів Р. Н. Союза.

ПП. Секретарі!

Отсим повідомляю вас, що кождого місяця належить ся повідомити мене: хто був принятий до братства, хто вимазаний; хто був принятий з переступним листом, а хто взяв переступний лист; хто змінив посмертне на скілько і кому записав; хто оженив ся; хто помер; скілько членів позістало в братстві на цїле а скілько на половину посмертного. — Всї такі зміни треба написати на Місячній Справі, т. е. на картцї, котра прийде вам з кождим розметом і ту картку по кождім мітинґу або найдальше до 29-го заслати разом з деклярациями і переступними листами, если які будуть, на адресу:

Theo. Labowsky,
Box 76, Jersey City, N. J.

Після тої місячної справи прийде вам слїдуючий розмет, а котре братство не пришле такого повідомленя на час, то его розмет буде такий сам, який був попередний, а члени, котрих братство хотїло приняти або вимазати, не будуть приняті анї вимазані аж допервa на другий місяць, бо на 30-го замикае ся рахунок членів і розсилае ся розмет.

Теодозій Лабовский,
рекорд. секр. Союза.

Читайте!

На підставі ухвали Конвенциї „Союза“, кожде братство приналежне до „Союза“, повинно мати отсї книжки:

1) Книжку членів (іменослов).

2) Книжку місячних складок.

3) Книжку касову і протоколову.

На сї книжки повинно кожде братство заслати 5 долярів до каси „Союза“.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАР.

Жовтень.		
25	Ч.	Прова, Андр.
26	П.	Карпа муч.
27	С.	Параскеви
28	Н.	21. Лукіяна
29	П.	Льонгина сотн.
30	В.	Андрея
31	С.	† Луки еванг.

Після чотиромісячної обїздки руских кольоній в Канадї, повернув др. Бачиньский до Злучених Держав, звідки з кінцем сего місяця або початком слїдуючого поверне до краю. П. Бачиньский е дуже вдоволений із результатів своєї обїздки і прихильности з якою відносились до него наші Канадийцї. Матеріяли зібрані д-ром Бачиньским вельми богаті і надіємось, що коли зістануть оголошені друком дадуть вірний і дуже цїкавий образ житя-бутя Русинів в Канадї та цїнні вказівки дотично того, де найлїпше осідати і як заходитись в перших початках після поселеня. Сї матеріяли будуть надруковані разом з матерялами зібраними в Злучених Державах в однїй книжцї, через що кождий читач буде міг порівнати добрі і злі сторони еміґрациї до Сполучених Держав і Канади.

О. Тимкевич, бувший парох в Йонкерс, Н. Й. вернув щасливо до краю, де перебуває у своєї родини.

Рускі дївчата могуть дістати роботу у фабрицї в spinning room (хоч і не знають анґлїйскої мови) в Елмайра, Н. Й. Робота не тяжка, але не дуже чиста. Від першого тижня платять по 3 доляри на тиждень, а опісля чим лїпше котра розуміє роботу, тим платня лїпша. Пересїчно заробляють по 6 до 8 долярів на тиждень. За мешкане і варене платять 2 доляри місячно, так що за 7 до 8 долярів може дївчина виховатись, а решту може відложити.

Від 15-го жовтня с. р. відкрила ся в Скрентон, Па. при 712 W. Lackawanna ave. школа для науки анґлїйскої мови і анґлїйского і руского письма. Вступ і наука безплатні для всїх: старших і молодших, мущин і женщин. Школою управляють іспитовані учительки. Наука відбуває ся все в понедїлок і пятницю від години 7½ вечером.

Подаемо до відома інтересованих, що адреса „Кан. Фармера“ така: Canadian Farmer, P. O. Box 82, Winnipeg, Man. Canada.

Нове україньске видавництво. Як доносить „Рідний Край“ в Киеві почне виходити неперіодичне видавництво „Всесьвітна Бібліотека“ що містити ме виключно переклади україньскою мовою клясичних творів чужоземного письменства, як красного так і науки, публїцистики і т. д. В числї перших випусків готують ся твори: Шілера, Гайне, Байрона, Беранже, Бскаччіо, Данте, Міцкевича, Словацкого, Пушкина і др. В виданю поки-що зголосились взяти участь: Альчевська Хр., Кибальчич П., Коцюбиньский М., Кузьменко М., Олена Пчілка, Леся Українка, В. Сивеньский, Од. Романович, Л. Старицка-Черняхівска, Ів. Стешенко, Є. Тимченко і Ол. Черняхівский. — Передплата до кінця року 2 карб. з пересилкою. Адреса для передплати: Книгарня „Київскої Старини“, Беззаківска 8, редакция — Караваевска 43, Ів. Матв. Стешенку.

В Celina, O. вибух дня 17. сего місяця мотор ґазоліновий в друкарни часописи „Fort Recovery Journal“, в наслїдок чого чотирох людий стратило жите. Рівночасно наступив вибух в притикаючім до друкарнї склепі товарів желїзних і оба ті вибухи знищили цїлковито два доми і стайню. Тїла розірваних в кавалки робітників не можуть відшукати.

Молода пара забита. 19 лїтний Frederick Golden і его 17 лїтна жінка, котрі тілько що вийшли від пастора в Richond Falls, де по утечи з дому родинного пошлюбились, зістали на дорозї заатаковані через розлюченого бика і на смерть розтратовані. Причиною того нещасливого випадку мала бути червона сукoнка молодої панї. Молодята опустивши пастора, хотячи скоротити собі дорогу, удали ся через луку в сторону двірця желїзничого, де мали всїсти до слїдуючого потягу, щоби утечи перед погонею родичів. Бика вони не спостерегли, аж він їх напав, а тодї утеча вже не можлива була.

Gordon пробував відігнати розлючене звіря, однак в однїй хвили зістав рогами пробитий, почім бик, кинувши его на землю, тратував его так довго ногами, поки той не сконав.

Жінка его так перестрашила ся, що не могла навіть рушити ся. Тодї бик кинув ся і на ню, пробив ею раз і другий раз рогами, при чім перекинув вже смертельно ранену на другий бік плоту, де вона в кілька годин потім умерла.

Великий гураґан в товаристві з надзвичайною зливою буяв дня 17. сего місяця на просторони кілька сот миль квадратових в середній Америцї, а головно на побережу стану Nicaragua. Шкід до тепер не можливо було обчислити, бо всяка комунїкация перервана, однак мають вони бути величезні. Село Pearl Lagoon е цїлковито знищене, 9 осіб стратило підчас бурі жите.

Гарний приклад. Chicago Clearing House Association прислав дня 16. сего місяця редакторови „Chicago Tribune“ чек на $5.000.00 за то, що він враз з асистентом станового адвоката, Harry Olsen, перелапав Стенсляндa в Мароко. Обдарований редактор, James Kelly, відіслав сейчас той чек до збанкрoтованого банку з приміткою, що не хоче користати з чужого нещастя і що его то більше задоволить, коли ті гроші поможуть котрійсь з жертв банкруцтва Стенсляндa.

Слїдуючого місяця почне курсовати нова корабельна лїнїя між Одесою в Росиї а Ню Йорком. Дорога буде тревати 16 день.

Вісти з Полтавщини. Як доносить полтавский „Рідний Край“, комітет, що заходить ся около заснованя в Полтаві україньского тов-а „Просьвіта“, одержав таку відповідь: „На засїданю ґуберньского присутствія по справам про спілки розглядано устав україньского тов. „Просьвіта“. Дізнавшись з того уставу, що завданя товариства йдуть до того, щоб поміж народом розбудити его нацiональну самосьвідомість через видаване книжок, часописий, і иншими заходами, як скликуванем віч, закладанем недїльних шкіл і т. п., і маючи на увазї, що ті заходи, якими товариство хоче впливати на народ, вважають ся теперішні неспокійні часи дуже небезпечними, які можуть викликати непорядки, а ще до того Малоросия творить частину одної російскої держави і про розбуджене національної і полїтичної самосьвідомости малоросийского народу у сей час не може й бути мови, ґуберньске присутствіе на основі часових законів про спілки й союзи та визнаючи, що відкрите тов. „Просьвіта“ загрожувало-б суспільному спокою, постановило відмовити україньскому тов. „Просьвіта“ в реґістрациї.

Без вступного будуть приймати до Братства Сьв. Ів. Хрестителя в Олифантї, Па., на балю в Рускій Школї дня 29-го Октобра. Братство се числить тепер до 300 членів і мае около 3000 долярів в касї.

КОМІТЕТ.

Пітсбурґ, Па., відділ Союза 96.

Члени братства сьв. Иоана Крестителя мають зібрати ся всї дня 28-го Октобра с. р. на РІЧНИЙ МІТИНҐ.

Хто не появить ся заплатить 1 доляра кари.

Порядок мітинґу:

1. Отворене мітинґу предсїдателем.
2. Справоздане урядників братства.
3. Вибір нових урядників.
4. Полагоджене важних справ.
5. Замкнене мітинґу.

І. Баґан, предсїдатель,
І. Костюк, секретар,
Ст. Борейко, касієр.

В галицкій школї.

Нарис на тлї правдивої подїї.

День 13 го липня торжественно заповідав ся для шкільних дітей.

На дворі була прегарна погода; сонечко підходило, а легкий легот вітру потягав від ліса і приемно лоскотав спітнїлі лиця дїтвори, що в порозкиданих горстках, сьвяточно вистроена, товпила ся коло шкільного будинку. Між нею, як пестрий цьвіт в огороді, видніли всїлякої краски хустинки на головах дівчат, а у деяких, позаплїтаних у одну косу, маяв вітер густо поначіпляними до коси мережками, стяжками та лентами.

Супроти здоровля і вдоволеня тих малих, вичепурених дїтий самий будинок являв ся живим контрастом і був гейби насьмішливою ировіею, що тут жерело науки і керниця цїлючої води.

Низька, похила хата з малими шибками у вікнах, а з високим тонким, деревляним комином, майже нічим не відріжняла ся від звичайної селяньскої хати, і коли би на оддалї не стояли з дощок збиті виходки, а на подвірю не галасувала купа дїтий, ніхто і не збаг би, що се школа. Навіть дзвінка коло неї не було.

І нині вона нічим не нагадувала сього, про що так дїти поважно розправляли. За те при воротах повівали два з білого і червоного полотна ушиті прапорцї, нагадуючи щось не буденне.

Дїтвора почала скучати, бо деяке бігло на „аквамент" навіть не мавши нічого в ротї; аж нараз над'їхала повізка, заїхала перед школу і висїли з неї „польский ксьондз" і якась панї та пішли до школи. Хоч в селї було аж двох руских сьвященників, жаден з них не був делеґований на се торжество і жаден з них не явив ся. А польский ксьондз приїхав аж з місточка, віддаленого о дві милї.

Почав ся попис.

Дїти відсьпівали побожної: „Serdeczna Matko", і почало ся перепитоване з ріжних елементів знаня.

Ксьондз тимчасом переглядав книжочки, призначені на нагороди пильности, з польскими написями, а врядигоди звертав ся до панї, показуючи їй щось з книжки.

Нараз звернув ся до учителя з пропозицією: „може би цо з нашей гісторії!" Учитель зараз надув губи, розглянув ся по клясї і почав питати про „Казимержів Локетків, Яґелів". Оден з учеників дуже гарно пописував ся, хоч з его вимови видно було, що що то руска дитина. Відповідали досить плавно і инші дїти, а панї, що сидїла за столом, аж сіяла від радости. Зійшла бесїда і за оборону Ченстохови і за „бунти козацкі" і за славних лицарів Чарнецкого і Вишневецкого. В очах дїтий Хмельницкий вийшов бунтівщиком, а Ярема лицарем. За теж про руску історію анї згадки не було, навіть про Володимира Великого.

Кервавило ся серце у другого учителя Русина, що стояв з заложеними в зад руками в кутї і сумовито глядїв на руских дїтий, що то з несьвідома так повиучували ся польскої історії і своїми непорочними серцями величали тих, котрі їх нарід розпинали на шибеницях або вбивали на палї. Величали ідею „вольносцї шляхетскей", хоч самі щенята рускої крови не знали, як то обильно та кров розливала ся від тої золотої вольности шляхотьскої, що неоден може ще з їх прадїдів впав трупом на ланї від тої польскої культури.

Прийшла черга і на учителя Русина. Дїти відчитали якийсь уступ, та ксьондз заедно переглядав книжки і був рівнодушний до того, що читали і як читали. Учитель став відпитувати. Був се уступ про люблиньску унію.

Учитель доривочно спитав про короля Данила, щоби вияснити ту добу рускої історії, коли то галицка Русь дістала ся під правлїне Польщі.

Та і се не подобалось ксьондзови і він почав про щось голосно розправляти з управителем. А коли учитель в розбіжних питанях намагав ся показати дітворі, що унія люблиньска була пляновим замахом на знищене автономії Литви і Руси, отже найбільшим лихом, яке мало вести до винародовленя обох сих народів, ксьондз встав і заявив, що попис скінчив ся.

Відтак повстала панї з місця і почала говорити едукацийну річ на тему любови у відношеню громади до двора і аж розплакала ся на згадку теперішних сумних часів, занепокоених страйками.

Опісля встав ксьондз і яко „предсїдатель", успкварив до дїтий ось таку проповідь:

„Дїти! Я бачу, що ви горнете ся до книжки, як пчоли до меду; я бачу, що ви би хотїли її попросту з'їсти; але — будьте пересьвідчені, що се не добре. Я вам се, я ксьондз, говорю. А що правду кажу, наведу вам отсю знану менї історію. Був собі в однім селї „файний" господар. Він мав хлопця, котрого посилав до сільскої школи. Ходив він до школи, вчив ся, писав, читав, рахував, а батько радів ним і тішив ся, що буде мати з нього підпору і поруку. Підросте хлопець, пішле його до плуга, хлопець заробить все якийсь крейцар, а то що навчить ся, придасть ся йому на то, щоб його Жид не обшахровував. Та не так стало ся. Десь довідав ся той „хлоп", що хлопця можна післати до дальшої школи до міста. І завів його до Тернополя, до учительскої семинарії. Собі від губи відіймав, на ланї заробляв, а хлопцеви посилав. А хлопець купував ґазети, читав, і начитав ся з них такого, що аж йому в голові перевернуло ся. І веце цо? І зварійовал! А знаете, що то е варіят? Варіят, то такий чоловік, що у нього нема всїх дома, що він на людий кидае ся, гей зьвір, а його мусять вязати шнурами і відставляти до шпиталю, до Львова. І варта то читати!? Я вас прошу, не читайте тих ґазет! Як вам дають, не беріть! Як тато принесуть до дому, то палїть! Бо то е образа Божа, то е гріх, то Содома і Гомора, що їх за такі гріхи Пан Біг сірчаним огнем знищив. Тому геть з ґазетами! Проч з Содомою і Гоморою! А ви собі жийте по божому — без книжок, як ваші батьки жили: чеснє, по людски, без шуму, без страйків, в мілосцї з двором, з панами; то і Бог вас буде любити і вітчина буде з вас мати пожиток і славу — цо дай Боже! амен".

Усїв.

Перед очима дїтий станула страшна картина: син хлопа — варіят через ґазети; ґазети — се образа божа, Содома і Гомора з сїрчаним огнем, що Бог з неба сипле за читане ґазет; і всьо то так спугало дїтий, що вони майже слезавим поглядом глядїли перед себе, немов питали ксьондза: на що він то всьо говорив, коли вони ґазети навіть і не видїли, бо в їх селї і читальнї нема.

Деякі з них, що їм відома була тайна з житя учителя Русина, глядїли вистрашено то на нього, то на ксьондза, бо в оповіданю добачили провокацію особи учителя. Ся історія з хлопским сином дотичила його.

А він стояв похнюплений із спущеними до долу очима і лиш важко зітхнув.

Відтак підійшов до ксьондза і подякував ему за те, що зволив своєю особою принести честь сїй маленькій шкільцї.

Приступив опісля до передної лавки, а оперши ся руками об гранку, піднесеним голосом почав:

„Дїти мої! Як вас люблю — а люблю вас як мати свою дитину"...

В тїй хвили бризнули йому з очий гамовані сльози, як з обильного, приваленого каменем жерела.

„Дїти мої! На ту урочисту мою любов до вас, заклинаю вас і кличу: „Читайте! просьвічайтесь! Ідїть до сьвітла вказаними вам шляхами, не уставайте в борбі з тьмою, злобою, лицемірством і неволею, бо тілько той нарід...

І не докінчив, — бо дїти виходили за преміями, покликувані управителем.

Учитель зіґнорований, почервонїв ще дужше і повільним кроком вийшов з салї.

Покликано Дерчука, ученика, що найкрасше відповідав історію. Та хлопчина розплакав ся і заявив, що нагороди не приймe. Що його просили, що його розпитували по причину: нї, тай нї. Лиш хлипав і шльохав. Управитель положив нагороду перед нього, та він навіть не глянув. Стали дїти виходити втїшні, раді, деякі сумні і розчаровані. Пішов і Дерчук. А нагорода, дві книжочки і конфедератка. так і остала ся на лавцї.

З Росії.

Правительствсниий комунїкат.

Дня 6-го вересня 1906 р. оголошений слїдуючий урядовий комунїкат:

Від двох років революційний рух більшае. Особливо від весни с. р. нема майже дня без нового злочину.

Оружні повстаня, військові бунти в Севастополи, Свеаборґу, Ревлю і Кронштадї, морди, сповнювані на поліційних урядниках і аґентах, страшні замахи і рабунки ішли безперервно одні за другими. (Тут комунїкат вичисляе коротко морди і замахи, сповнені с. р.). Сї злочини явно показують, що революційні орґанізації старають ся перешкодити спокійній дїяльности правительства, підкопати лад, ослабити чуйність і всякими можливими способами знївечити творче жите в державі. Ще навіть перед розвязанем Думи революціонїсти з одного боку приготовили оружне повстане при помочи армії і фльоти, а з другого боку змагали ся викликати аґрарний рух, котрий зруйнував би цїлу державу. Революційний рух мав мабуть підпору зі сторони крайних жерел, котрі дістали ся до Думи і старали ся взяти у свої руки екзекутиву, а Думу переміпити в конституанту. Поводжене революції мало бути запевнене ріжними аґітаціями і средствами пропаґанди із сторони членів Думи, котрі дїлали під охороною посольскої ненарушимости. Рівночаоно стреміли до загаченя економічного житя при помочи ґенеральнаго страйку.

Коли по розвязаню Думи скоро усмирено бунти в Кронштадї і Свеаборґу, а ґенеральний страйк не удав ся; коли починено енерґічні зарядженя проти аґрарних розрухів, скрайні революційні ґрупи хотїли злагодити вражіне свого неповодженя і перепинити творчу діяльність правительства. Сї скрайно революційні ґрупи рішили тероризувати край і правительство при помочи замахів на висших державних чиновників. Хоч такі терористичні вчинки сьвідчать скорійше о немочи революції, чим о успісї задуманого оружного повстаня, всеж таки жорстокість, з якою їх сповнювано, викликала серед мас заколот, навіть далеко більший, чим довготреваючий революційний рух. Яка-ж е задача правительства в таких відносинах? На се одна тілько відповідь: Остаточні цїли і пляни правительства не повинні бути змінені під натиском таких злочинних замахів!

Можна сего або другого усунути з дороги, але не можна убити ідеї, котра правительству присьвічуе, не можна зломити волї правительства, котре поклало собі метою привернути моральний хід житя і свободу працї. Злочини революціонїстів вправдї утрудняють сповнене сеї цїли, але вона не може бути зависима від припадкових подїй, і правительство мусить всїма силами стреміти до її сповненя. Злочини мусять бути безусловно придушені. Коли держава не зробить їм скоро кінця, тодї всякі заміри, що мають на цїли забезпечене істнованя держави, будуть знївечені. Длятого правительство супроти насильства ужие своеї сили. Обовязком держави е революцію придусити, сю революцію, котра хоче присвоїти собі власть і старае ся перевести нові, протисуспільні засади, щоби всьо знищити. Льокальні власти дістали подрібні інструкції, як поборювати сї живла. На тих, котрі не виступлять з всякою енерґією і котрі спротивлять ся волї царя, спаде тяжка одвічальність.

Адміністрація все учинить, ужие всяких леґальних средств, щоби положити конець пропаґандї насильства. А коли би сїй пропаґандї удало ся викликати аґрарні розрухи серед темних мас, то сї розрухи будуть придушені оружною силою, а одвічальність за жертви спаде на аґітаторів. Правительство узнало, що звичайне судове поступоване не відповідае теперішним відносинам, і уважае конечним тимчасове заведене постанов о чинностях полевих военних судів до судженя тяжких злочинів в тих околицях, в котрих оголошено военний стан або скріпленої охорони.

Поступоване перед тими судами і виконане присуду буде відбувати ся після згаданих постанов зараз по доконаню злочину. Разом будуть видані тимчасові зарядженя о підвисшеню кари за пропаґанду серед війска. Хороба, на котру терпить наша вітчина, викликала конечну потребу приноровленя орґанізму до відносин, і треба зло чим скорше усунути, бо животні сили держави е наражені на вичерпане. Тому усї зарядженя, конечні до забезпеченя житя і свободи працї, е лиш средством а не цїлию; а робота, яку треба посьвятити реформам, заповідженим царем, вимагае довшого часу. Було би великою похибкою уважати придушуване злочинних замахів одинокою цїлию держави, а забувати о причинах, які сї аномалії викликали. Правительство не може — як собі сего поодинокі ґрупи бажають — здержати ся з усякими реформами, викликати занепад в публичнім житю а цїлу свою увагу звернути лише на усмирене революції.

Рівнож в теперішних відносинах в Росії не мало би цїли і не відповідало би еї інтересам, посьвятити ся лише переведеню лїберальних реформ в надії, що тодї революція стратила би на силї і упала би. Революція не боре ся за реформи, котрі саме правительство вважае конечни-

ма, але стремить до зруйнованя державного ладу і монархії і заведеня соціялістичного правліня. Супроти того програма правительства є: стреміти до удержаня ладу і до оборони народу перед переступствами революціонїстів. Правительство здає собі ясно справу з того, що потрібні є ріжні закони, котрі або мусять бути поладжені Думою і державною радою, або мусять бути безпроволочно видані. Инші справи опирають ся на засадах, заповідженях в царских манїфестах, а їх частинна розвязка не може нарушити законодатної дїяльности Думи, котрої поняте є вже устален. В першім ряді ходить о аґрарну справу. Правительство дає місцевим кругам спроможність приступити безпосередно до дїла поправи долї хлопів в околицях, в котрих замало землї. Чесна праця на місци збере материяли для Думи, котрі уможливлять їй розвязати сю скомплїковану квестію.

Має ся також видати деякі не терплячі проволоки постанови в справі горожаньскої рівности і свободи віроісповідань. Правительство бажає знести обмеженя хлопів-староверців і їх права законом унормувати. Так само і жидівска справа буде предметом розваги в тім напрямі, які не потрібні постанови, що дїлають лише підбурюючо, могли би бути зараз знесені. Будуть розглянені постанови, що означують відносини Жидів до російского народу.

Правительство передвидїло збільшене числа народних шкіл, заведене обовязкової загальної науки і поліпшене матеріяльного положеня учителів народних шкіл. Тому вставило уже до буджету на 1907 р. на сю цїль півсотня міліона рублів.

Дуже богато є проектів, котрі мають бути предложені Думі. Крім основних законів, закону о зборах і пресового закону, займає ся правительство цїлим рядом инших дуже важних справ, як свободою віроісповідань, особистою ненарушимостю, горожаньскою рівностю в дусї істнуючих для певних верств народу постанов, поліпшенем долї хлопів, поправою долї робітників, заведенем місцевої самоуправи, котра має творити звязь межи адміністраціями і автономічними органами, дальше заведенем земств в балтійских, північно-західних і полудневих провінціях, заведенем земств і автономічних громадских управ в польскім Королївстві, зміною льокального судового поступованя, реформою середного і висшого шкільництва, заведенем доходового податку і реформою поліції в дусї сполученя державної поліції з жандармерією. Виїмкові постанови для охорони ладу і публичного спокою будуть зведені в оден одинокий закон.

Вкінци займає ся правительство приготовляючи роботами до скликаня народного зграмаденя в дусї царского указу.

Правительство поставивши собі завдане удержати порядок державі, лад, і перевести конечні реформи, в повній надії, що леґальні праці будучої Думи будуть успішні, думає, що має право полягати на симпатиях розумних верств суспільности, котрі бажають утихомиреня в державі, а не наражуваня її на небезпеку.

Правительство не видить своєї задачі в тім, щоби придушувати свободну думку, виявлювану в пресі і на прилюдних зборах; однак коли ті средства виявлюваня волї народу мають бути уживані в цїли ширеня революцийних гадок, правительство не завагає ся усїма средствами перешкодити тому, щоби средств поступу уживати до розкладу і насильства.

Погром в Сєдльцях.

„В морю крови затоплю революцію", сказав міністер Столипін. Кровожадний злочинець, що хоче уходити за цївілїзованого чоловіка, хоче вдусити революцію?! Місто дати людям їх людскі права, замість усунути надужитя чиновників і дати людям волї місто неволї, замість дати людям можність жити і розвивати ся — мордує ся тих людий, невинних, бідних і подавлених, мордує ся їх з „намаґенїем". Духа, що рве ся до свободи, розуму, що жадає своїх прав і волю чоловіка, що рішена є добути кращих условин житя, — хоче премієр російских міністрів здавити в сей спосіб, що виколює штиками очи бідним жидівкам, ломить кольбами ноги прилїтним дїтям, а молодцям пакує кулю в лоб. Власність приватна є „сьвятою" і не можна єї нарушити. А щож „власність приватна" бідних жидів? Вона не є сьвятою. Єї можна забрати, конфіскувати, загарбати. Жидівскі доми руйнує ся кулями арматними і огнем, жидівскі меблї ломить ся, річи вартістні складають жовнїри і офіцири і доперва в їх карманах набирає отся „приватна власність" цїхи сьвятости!!

Се називає ся „ліберальний" міністер і так хоче він давити революцію. Ось що зробив сей Столипін в послїдних днях:

Є в Польщі місто Седльце, місто числяче около 25 тисяч мешканців. Місто досить мале, без промислу, бідне. Переважну часть мешканців єго становлять малї жидівскі ремісники і гандлярі.

Від двох тижнів ходила по місті чутка, що війско буде різати жидів. Без нїякої причини, без нїяких признак, без революції рішили офіцири і жандарми урядити різню, от так щоби собі погуляти, вкрасти що з вдасть і ніби настрахати революціонерів по инших містах. Але жовнїри острожуского полку заявили, що не будуть мордувати спокійних мешканців — але противно будуть стріляти до кождого хулїгана і рабівника. По такій заяві вицофали острожуский полк, — а спровадили инший, лібавский. Жовнїри сего полку вже раз гуляли підчас погрому в Біліистоці.

На даний з ратуша сиґнал почав ся погром рівночасно в кількох місцях міста. Пяні офіцири заохочували жовнїрів до грабежи і мордів. Жовнїри виламували двері до склепів і рабували, що попало до рук, годинники, ізолоті і срібні річи, гроші, що не могли зрабувати, те понищили і поломили, 10 домів спалили, два розвалили кулями арматними а більше як 180 склепів зрабували. На усїх улицях не лишила ся анї одна шиба; усї вікна повибивали жовнїри кулями карабіновими. Двері і стіни подіравлені також кулями.

А в помешканях кров і трупи, вулиці також заслані трупами і залиті кровію. Сто сїмдесять людий погибло, пятьсот віднесли тяжкі рани. На улици ждала смерть кождого через два дни, в дома також, на стриху так само. Люди ховали ся по пивницях. Але і там знаходили їх жовнїри і в страшний спосіб мордували, виколювали очи, пороли животи. До шпиталю, де лежали ранені і хорі, жовнїри стріляли через вікно і двері, а кулї відбивали ся від стелї і стін, убивали недужих.

Утечи з міста не було куди, бо усї виходи з міста заставлені були війском; війско не пускало нїкого на дворець желїзничий; хто тамтуди ішов, того розстрілювали.

Погром тревав два дни, а війском командирував підполковник Тіхановский, пяний зьвір.

Як теж оправдує „ліберальний" міністер Столипін сей погром перед сьвітом? Просто ніяк. Но що має сей зьвір оправдувати ся зі свого морду перед другими цивілізованими товаришами в Европі? Правительство російске знає добре, що ніяке правительство европейске і пальцем не кивне о оборонї нещасних людий, а наврядъ еще заохочує царя Миколу до витревалости і більшої енергії.

А чи здавлено тим погромом революцію? Ні, єї не здавлено, бо придусити революції не можна. Революція мусить дістати се, чого вона требує і тодї сама устане. Хлопи мусять дістати землю, а усї жителї Росії волю. Усї морди і злочинства не виратують царату, — але він сам знайде смерть в тім морю крови. Цар чуе се. Але конаючи хоче знищити злобні хотяй би цїлий сьвіт. Кров червона осліплює чиновників і царя, а сопух крови одурює тих кровожадних вампирів. Шалїють і дуріють, аж местна рука революції і їх досягне і кровавий над ними зробить суд.

Господарство.

Значінє соли для домових зьвірят.

Сіль в кождій постати чи то яко сіль камінну (в брилах або мучці), чи яко варену (в топках), чи також яко сіль для худоби (опоку) — дуже радо, а навіть ладко споживають домові зьвірята. Помимо того не є вона в строгім значіню сего слова поживою, а лише конечним додатком до поживи. Конечним додатком називаємо єї длятого, бо є вона складовою частию зьвірячої будови, а знаходить ся також у мясних тканках і в крови зьвірят, де має дуже важну задачу до сповненя. Сіль помагає до відбудованя ткани і до очищеня крови з надміру потасових частин. Крім того сіль подражнює покармовий провід, спонукує до виділюваня більше слини та більше жолудкового соку сільного квасу, що все разом впливає дуже користно на лекше травлене. Значінє соли проте для зьвірячої будови тїла є дуже велике і тому треба уважати за конечний додаток до поживи для домових зьвірят. Помиляють ся однак тї господарі, що думають, що скількість і якість паші найлекше дасть ся заступати, коли давати худобі богато соли. Бо оскілько сіль подавана зьвірятам у відповідній, конечній скількости, є для будови тїла зьвірят здорова і конечна, то з другої сторони сіль подана в надмірі, особливо в той спосіб, що зьвіря мусить приняти більше, як в дійстности потребує, може спричинити дуже ґрізні забуреня в будові зьвіряти. Сіль є сполукою хльору зі содом; оба сї тїла суть в малій скількости потрібні для зьвірят; але в більшій скількости, особливо хльор, суть трутиною для зьвірят, а також і для ростин. Тому то як ґрудка соли дістане ся до жолудка, заким розпустить ся, викликує запалене слизьових болон. Більші скількости соли, подавані зьвірати через довший час, викликують хронїчне сільне затроєне, дуже небезпечне в наслїдках і трудне до усуненя. З того виходить, що скількість соли, яку можемо дати зьвіряти без шкоди, є ограничена, а залежить від рода зьвірят, а заразом від поживи яку зьвірята їдять. Стверджено примірoм, що зьвірята мясоїдні, як пес і кіт, майже не потребують соли, коли противно зьвірята ростиноїдні потребують її досить богато. Причиною того є головно склад поживи. Пожива зьвірят мясоїдних має рівномірні скількости солий потасових і хльорових, підчас коли в поживі ростинній переважають потасові соли. Отже тут лежить головна потреба впровадженя до тїла зьвірати кухонної соли, аби при єї розкладї можна випровадити з крови надмір потасових солий. З домових зьвірят найбільше соли потребують вівцї і кози, менше вже рогата худоба, еще менше свинї, а найменше коні. Коні при живленю вівсом, сїном і січкою можуть зовсім обійти ся без соли, а як не дістають поживи в зерні, то треба їм додати оден до двох деків на день на одну штуку, залежно від зросту і ваги. Тілько при живленю бульбою і січкою треба би підвисшити додаток соли, але не більш як на три деки. Для свиний вистарчить, як їм дамо денно три до чотири ґрамів на сто кільоґрамів живої ваги; лише виїмково тучним можна додати більше, але найбільше десять ґрамів ваги на день. Рогата худоба потребує соли відповідно до свого розросту і ваги. Найбільше потребує соли молодник (але не телята ссучі) і молочні. За зовсїм вистарчаючу скількість принимає ся чотири до шість ґрамів на сто кільоґрамів ваги денно; тому то середнї давки соли на середну штуку випадають: для молочних коров півтора до трох деків, для молодника оден до двох деків, для робучих волів два до три дека, для бугаїв і волів опасових три до пять деків. Для овець і кіз з огляду на малу їх вагу вистарчить денно два до шість ґрамів. Найлїпше давати зьвірятам сіль у великих брилах до лизаня; тодї кожде з них з'уживе її тілько лише, кілько дійсно потребує. (При тім треба уважати при даваню соли вівцям, аби вовна овець не стикала ся зі солею, бо вівцї можуть научити ся злого звичаю об'їдати власну вовну, що дуже злі має наслїдки). Однак, з огляду на се, що додаток соли має не лише сповнити своє властиве призначене, але також має окрасити подавану зьвірятам поживу, дадати їй смаку і заохотити зьвірята до єї спожитя, треба її проте давати або в дуже дрібнім роздробленю, на прим. змелену мучку і докладно з цїлою скількостю поживи вимішену, або також призначену скількість соли розпустити у водї і тою водою, так званою ропою, суху поживу змочити докладно і вимішавши так, аби і сіль була як найрівномірнїйше розділена. Однак треба памятати о тім, що сіль не є поживою, а додатком до неї, що датки соли більші над потребу не заступлять анї якости анї скількости поживи, а можуть господареви нанести справді поважні шкоди. Отже доповнене і зміцнене поживи тілько через докупно поживи, як ґрису, макухів і т. п., є вказане, а сіль має бути лише додатком.

ПРИСМАКИ З КОМАХ.

Париский Petit Journal запитав конґрес француских гіґієністів, що радять тепер в Парижи, чому не їмо слимаків, гусїльниць і т. и. ласощів. Учені кажуть, що тїла комах містять в собі богато поживних субстанций. Звісний астроном Ляланд ішов звичайно перед обідом до городу і щоби набрати апетиту, споживав там кілька тузинів сьвіжих гусїльниць, вибираючи окази найтовстійші. На єго столї находив ся все замкнений кошик, повний павуків, о котрих сей астроном говорив, що пригадують єму найнїжнійший смак оріхів, а гусїльниці — мігдалів. Звісна річ, що мешканцї Перу уважають оден рід гусїльниць шовківниці найбільшим присмаком. Бразилїйскі Індияни дуже ласі на гусїльниці, що живуть на листю бамбуса, а инші люблять ся в мурашках, куклах і т. п. Париский конґрес займав ся свого часу дуже ревно тою справою. Учені згодили ся однодушно, що молоді маєві хрущі є знаменитою поживою, подаючи навіть припис, як приладжувати з них юшку: „Бере ся пів копи хрущів, товче ся їх в моздірі і пересїває ся крізь сито. До легкої юшки додає ся води, до тяжкої оливи. Та юшка належить до найдобірнїйших присмаків". Дальше радять приладжувати тїсточка з мурашок. Треба лише вибирати мурашки червоні, бо ті смачнїйші. Оден англійский подорожний приладив обід, що заслугує будь-що буди на увагу. Складав ся він з таких страв: юшка з хрущів, солені слимаки, червоні мурашки з оливою і оцтом, сверщки смажені на маслї, шершенї на молоці, паштетики з гусїльниць, тїсточка з пчіль на меді.

„SVOBODA„
(LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday
at 209 Linden Str., Scranton, Pa.

JNO. J. ARDAN,
Publisher and Editor.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter July 16 1903 at the post office at Scranton, Pa. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода“

часопись для руского народа в Америці і орґан „Р. Н. Союза“, виходить що тиждня в Четвер і коштуе:

В Америці на 12 місяців $2.00
До старого краю на 12 місяців $2.00
В Америці на 6 місяців $1.00

Галичане можуть замовляти „Свободу“ через Книгарню Шевченка ул. Театральна ч. 1, Львів, а російскі Українці через Книгарню „Кіївскої Старини“ Безаківска 14, Київ.

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий, або почтовий money order (мані ордер). Money order, то е карточку, котру дістанете від почтаря або аґента на експресовім офисі, пішліть нам, бо без того ми не годни грошей дістати.

Адрес:

„SVOBODA“
Box 353,
SCRANTON, PA.

Хто хоче, щоби его адрес змінити мусить подати нам, кромі нового, також свій старий адрес.

Встид і ганьба.

Помимо сего, що до Сполучених Держав приходить по кільканайцять тисяч Русинів що року (а може і більше) і мимо того, що в Сполучених Державах е до 400.000 Русинів — до сеї пори нема ще ні одного руского переводчика (інтерпретера) в іміґраційнім домі на Елис Айленд або як наші зовуть ще по старому в Касел Гарді. Кожда инша народність мае там по кількох своїх заступників лиш Русини не мають — а чому? Про свою власну байдужність і лінивство.

Становище такого переводчика е добре, платня $1.200.00 на рік, е се служба державна, легка і дістати еї не трудно, бо іспит на такого переводчика зовсім простий.

Від такого переводчика вимагають, щоб здав іспит в добрим успіхом (не менше 70 процент) з слідуючих предметів: спеловане (силябізоване) 20 англійских слів; аритметика (додаване, відтягане, множене і ділене цілими числами, звичайними і десяточними дробами); писане листу, який мусить мати не менше 125 слів; краснопись; відпись з друкованої чистої копії; переклади з руского на англійске і з англійского на руске або і инші мови які кандидат знае. Кандидат мусить мати не менше 20 літ і бути горожанином Злучених Держав. Кождий хто хоче здавати такий іспит мусить вперед внести подане до United States Civil Service Commission, Washington, D. C. на відповідних блянкетах (Forms 304 і 1141) які на жадане дістае від повисшої комісії. Ті блянкети мусить точно виповнити і чим скорше заслати до Вашингтону, а в час іспиту зголоситись в призначенім місци для складаня тогож.

Минулого місяця (20 септембра) був оден такий іспит, але видно що не найшлись відповідні кандидати, бо U. S. Civil Service Commission оголосила знов конкурс на Interpreter of Syrian and Ruthenian, Immigration Service, під No. 1883. Іспит відбудесь вже 14 Новембра, 1906, в ріжних містах Злучених Держав.

Всі Русини, які хотіли б складати сей іспит повинні сейчас написати до U. S. Civil Service Commission, Washington, D. C., просити о forms 304 і 1141 і спис місцевостий де будуть іспити, подаючи заразом, що хотіли б здавати іспит на такого переводчика. Можливо, що котрий Русин дістав би се місце. А можливо, що станесь так як минулого місяця. Редакція „Свободи“ розписала кільком інтеліґентним Русинам листи, щоб здавали сей іспит, але одні не були ситизенами, другі не хотіли, треті занедбали і вийшов пшик!

Чиж дивно опісля що не маемо ні одного заступника на Елис Айленд, що переводчиками для наших людий е жиди, поляки, словаки і другі лиш не Русини і що наших іміґрантів записують москалями, поляками, словаками і всім иншим лише не Русинами.

При сій нагоді звертаемо увагу наших інтеліґентних хлопців і дівчат, що кождого року е до обсадженя много державних місць, деякі з них навіть дуже добре платні, треба лише здати відповідні іспити і старати ся о них.

Хто хоче, дещо близше про се знати, нехай напише до U. S. Civil Service Commission, Washington, D. C. по книжочку Manual of Examinations. Ся книжочка нічого не коштуе а дае всякі поясненя.

Не всеж Русинам лиш в майнах та фабриках робити, або склянки мити та тарелї. Можна і треба братись також до других занятій, лише більше рухливости, житя і енерґії.

Раби на вільній земли.

Чим горшок накипить там і воняе. Правду сеї поговірки бачимо в житю дуже часто, особливо на Русинах тут в Америці.

В старім краю товкли нашому Русинови все в голову про доброту та прихильність „найяснійшого тата„ і ось він наслухавшись сего і в Америці не годен позбутись тих „високих ідей“ і готів кидатись на всякого, що важить ся повстати против „маестату Найяснійшого Тата“.

„Gazeta Polska w Brazylii“ в Вересня 1906 року, ч. 36 і 37 подае кілька протестів, які для цікавости тут подаемо:

Protest.

W numerze 34 i 35 b. r. pisma tutejszego „Polak w Brazylii“ upoważyło sie pewne podejrzane indywiduum nazwiskiem Hempel, podpisawszy sie jako redaktor wyżej wymienionego pisma, rzucić sie na majestat Cesarza Franciszka Józefa I, który nie tylko od wszystkich narodów zamieszkujących kraje austryackie jak i węgierskie, lecz i od innych tak w Europie jak i w całym swiecie a osobliwie od nas słowian w Galicyi jest poważany.

Jakkolwiek pismo „Polak w Brazylii“ swoim antikatolickiem i anarchistycznem wystepowaniem, wzywającem do rzucenia sie brata na brata, dzieci na rodziców, wzywającem do zburzenia kosciołów i wszystkich praw boskich i ludzkich, nie zasługuje na inne miano chyba tylko szmaty przynoszącej wstyd całej kolonii polskiej, my koloniści przybyli z Galicyi, poczuwamy sie do obowiązku zaprotestowania przeciw niegodnym i podłym wystąpieniom tak „Polaka w Brazylii“ jak i nedznemu przybłedzie Hemplowi, tejże obecnemu redaktorowi.

Kurytyba, 1 września 1906.

W imieniu kolonistów zamieszkałych w Kurytybie.

Jan Kutny, Wasyl Kaszuba, Jan Duma, Tymoteusz Kupczak, Aleksy Lemaczynski, Maryan Kaczałowski, Józef Megas, Jan Kupczak, Jan Budoła, Jan Bigus, Piotr Kupczak, Michał Szatkowski, Teodor Semków, Jan Cimerman, Dymitr Szarko, Józef Czmyr, Mikołaj Tryzub, Gabriel Rawa, Aleksy Kotowski.

—

Telegram.

Koloniści z Galicyi Polacy i Rusini, protestują przeciw nikczemnemu rzuceniu sie Hempla i całej redakcyi „Polaka w Brazylii“ na osobe Najjaśniejszego naszego Monarchy. Cześć Mu a dzieki Jego zastepcom Ministrowi i Konsulom za opieke.

Marechal Mallet 4—9—1906.
Jan Zanko
i 237 podpisów.

—

Prudentopolis 7—9—1906.

W imieniu kolonistów galicyjskich polaków i rusinów protestujemy przeciw nedznemu wystąpieniu nieznanego indywidyum Hempla jak całej gazecie „Polak w Brazylii“, za poważenie rzucenia sie na Najdostojniejszego cesarza Franciszka Józefa I, tudzież za jego anti-religijną i depczącą wszelkie prawa boskie i ludzkie działalność i uważamy ich za osobniki pozbawione czci.

Polacy i Rusini z Prudentopolis
360 podpisów

—

Prudentopolis 7—9—1900.

Rusini galicyjscy zamieszkali w Prudentopolis przesyłają wyrazy oburzenia i pogardy dla Hempla, naruszającego w niecny sposob osobe Najdostoj. Monarchy austr. także przeciw całemu „Polakowi w Brazylii“ za jego anti-religijne i anarchistyczne tendencye. Zastepcom jego Ces. i Krol. Mosci Panom Ministrowi i Konsulom w Brazylii, wypowiadają słowa najserdeczniejsze podziekowania za ich działalnosc.

Andrzej Hucajluk i 700 podpisow.

Часописи „Polak w Brazylii“ не дістаемо і статї п. Гемпля не читали ми, однак в кождім разі не можемо надивуватись рабству галицких Рутенців, що навіть тут на вільній земли лижуть руку, яка била їх в краю і через котру они мусіли аж за море втїкати.

Є се сумне сьвідоцтво убожества політичного вихованя усіх тих Русинів, що підписували повисші протести, а ще гірше сьвідоцтво для тих, що їх так виховали.

Лист із Старого краю.

Хлїборобські страйки в Східній Галичинї.

Від великого страйку в 1902 р. страйки по руських селах у Східній Галичинї стали звичайною появою, яка повторяла ся що року, перериваючи ся тільки на зиму, коли нема хлїборобських робіт. Але сего року страйки по наших селах почали ся при незвичайних обставинах і тому викликали з боку властий більші утиски й переслїдуваня, як попередних років (очевидно, з виїмком 1902 р., коли утиски були так само великі).

Підчас акції за виборчою реформою нераз говорило ся по вічах та писало ся в ґазетах, що коли би „Коло польське“ противило ся справедливій виборчій реформі, треба буде ґенеральним страйком підчас жнив примусити польську шляхту, якої інтереси заступае „Коло польське“, уступити волї народу. Се була одна причина, чому галицькі власти до сегорічних страйків так пильно приготовляли ся. І хоч потім, коли побачило, що виборча реформа вийде чи не користнїйше для польської шляхти, як для руського народу, ніхто ґенерального страйку анї не пропаґував анї не проголошував, польсько-шляхотські ґазети цїле лїто все таки писали, що ґенеральний страйк був проголошений, лише не вдав ся. А тимчасом він „не вдав ся“ тому, бо ніхто не думав ґенерального страйку в політичних цїлях (т. е. в сїм випадку за виборчою реформою) робити, тільки страйкували там, де економічні обставини (низька платня і т. п.) перли до страйку.

Друга причина, чого галицькі власти сегорічного страйку так боялм ся, се революційний рух на російскій Україні. Там селяни, бачучи, що від правительства нічого доброго не можна сподївати ся, почали самі робити порядок на своїй землї. Проганяли дїдичів, палили їх двори, а землю забирали для себе. Правда, поки-що не вдало ся ще українським селянам завести порядку на своїй землї, — на се вони ще за мало сьвідомі, за мало з'єдинені, а російське правительство занадто сильне, — але вони вже ступили, може й несьвідомо, на той шлях, яким робучий нарід найпевнїйше дійде до цїли: взяли свою долю в своі власні руки. Отже австрійське правительство боялo ся, аби сей селянський революційний рух не перекинув ся з російської України до Галичини, й тому виступило так остро против сегорічних страйків; бояло ся сего й російське правительство, бо чим ширший простір обхопить революція, тим труднїйше сильним сьвіта сего впорати ся з нею, й ходили навіть вісти, що російське правительство звертало ся до австрійського, аби се не допустило в себе до ніяких, навіть часто леґальних народних рухів, бо коли з них розгорить ся такий огонь, як у Росії, то труднїйше буде його вгасити.

І так з повисших причин австрійське правительство порішило взяти ся сего року до страйків по наших селах острійше, як попередних лїт, а що найвисші уряди в Галичинї займають польські шляхтичі або прихильники польської шляхти, то вони тим ревнїйше взяли ся до переслїдуваня страйків, які були звернені против польських дїдичів.

Страйки почали ся в нас сего року ранньою весною. Найперше застрайкувала по богатьох дворах двірська служба, яка в той час відновлює звичайно умови найму, а далї почали страйкувати й поденні робітники при весняних роботах у полї. Весняні страйки обняли повіти: бучацький, товмацький, сокальський, пізнїйше прокинули ся з особливою силою в повітах гусятинськім і підгаецькім.

Уряд почав з самого початку виступати дуже остро. До села, де вибухав страйк, з'їздив звичайно урядник староства з жандармами й силував двірську службу, аби вертала до роботи на дотеперішних умовах, а непослушних замикав на підставі якогось передконституційного патенту до арешту за зломане службової умови. А жандарми не тільки пильнували страйколомів, аби їх хто не зігнав з роботи, або аби самі не втїкли, коли в них пробудить ся совість, але навіть самі робили дворам: виносили страйколомам їсти, доглядали панської худоби і т. д.

Особливо острі форми прибрав страйк у повітах гусятинськім і підгаецькім. До обох повітів спроваджено крім жандармів богато війська, аби перед сьвітом показати, що в тих повітах справді якийсь великий бунт, коли аж війська треба, а страйкуючих селян аби так налякати, щоби їм раз на все відхотїло ся страйку.

Найбільше позволяли собі власти в підгаецькім повітї, славнім із т. зв. Мужилівської історії, т. е. із страйку в Мужилові. Тут ще навіть не було страйку, тільки люди радили ся, чи і як робити страйк, як уже двір спровадив страйколомів під охороною урядника староства й жандармів. Роздражнені тим, місцеві робітники устроїли кілька спокійних демонстрацій: пішли походом до страйколомів на поле представити їм, аби їм не псували зарібку, демонстрували перед двором, перед коршмою, в якій тодї запивав ся війт — панський запроданець, але все те робили спокійно, без ніякого насильства. Одначе власти зробили з того зарав великий бунт, до села прийшло військo, приїхав слїдчий судія, й заложивши в дворі судову канцелярію, почав арештувати на кого вказував двір і війт та відсилати арештованих у кайданах, окружених військом, до повітового суду до Підгайців, а звідси до окружного суду до Бережан.

Перед жнивами видав ц. к. намістник Галичини окремий маніфест „до сільського населеня“, в якім заявляе, що правительство не допустить до змарнованя плодів на рілї і тому хто не хоче втратити зарібку й дістати ся до кріміналу, а то й упасти від кульки, нехай навіть не пробуе страйкувати, бо власти при помочи жандармів і війська здавлять кождий страйк.

І справді як лиш настали жнива, всї повіти, в яких уже були страйки на веснї, або в яких власти сподївали ся нових страйків, обсаджено жандармами й військом, так що наші спокійні села виглядали як в станї облоги.

Підчас лїтних страйків найбільше розголосу набрала справа дворазового арештованя о. Петра Петрицького з Колоколина в Рогатиньскім повітї. Отся справа не мае властиво зі страйками нічого спільного, бо о. Петрицкого арештували не за страйкову аґітацію. Перший раз арештовано о. Петрицького 1-го серпня, аби доставити його до відбутя кари арешту, на яку засудив його ц. к. комісар др. Кантор на підставі передконституційного патенту за образу жандарма в урядованю. Сеї образи мав допустити ся о. Петрицький тим, що коли жандарм хотїв розігнати дозволені статутом читальняні збори в Чагрові, о. Петрицький звернув його увагу, що він поступае против закона й нехай лїпше пильнуе порядку в селї. За се засудив його комісар др. Кантор, який урядував тодї в повітї з військом, аби не допустити до страйків, на 8 днів арешту. Намістництво наслїдком рекурсу змешило кару на три днї, а староство, замість візвати засудженого письменно до відбутя кари, післало по него комісаря Кантора з жандармами й військом. Ті напали на дім о. Петрицького в ночи й навіть не дали йому повечеряти й зібрати ся в дорогу, тільки виволїкли його майже в сорочцї, завили в уланський плащ і так відвезли до арешту.

За пів місяця з'явив ся знов комісар Кантор в о. Петрицького, аби доручити йому якесь урядове письмо. А що о. Петрицький письм у польській мові не приймае, через що від давна веде війну з рогатиньским староством, то комісар Кантор хотїв з ним знов почати суперечку. Та о. Петрицький, боячи ся, аби чим не образив урядової особи й не пішов знов до арешту, мовчав. Тодї комісар Кантор арештував його за „грізну поставу“ й відставив до повітового

суду, але слідчий судія, переслухавши арештованого, випустив його зараз на волю. Се друге арештоване стрітило о. Петрицького 17 го серпня й відбуло ся так само брутально при помочи жандармів і війська як і першого разу.

Як бачите, причиною арештована о. Петрицького не була страйкова агітація. Старосто мало вже з давна на нього око за те, що він не хоче приймати ніяких урядових письм по польськи, й переслідувало його що-раз більшими грошевими карами, які одначе не помагали. Тоді староство постановило зломити о. Петрицького арештом, а ужило до сего жандармів і війська власне на те, аби показати людям, що на чоловіка, прихильного страйкови, має воно як найострійше поступоване. І так, хоч о. Петрицького арештували не за страйкову агітацію, то його справа звязана зі страйковим рухом, бо вона служить наглядним доказом, як галицька власть не здержить ся перед ніччим, аби лише допекти людям, прихильним страйкови, користаючи при тім з доброї нагоди, що має в місци жандармів і військо, яких прислано, аби не допустити до страйку. Значить, коли на страйковім терені є військо, то політична власть ужиє його не тільки против страйкуючих, але против кождого, хто їй не на руку.

Судові власти пішли підчас сегорічного страйку під лад політичним. Староство донесло, де „бунт" а суд висилав зараз слідчого судію, який при асистенції війська (для більшого пострасу!) арештував „бунтівників". Арештованих прокураторія обжаловувала зараз о злочин, а суд тримав аж до розправи в слідчім арешті. А коли родини арештованих вносили просьбу, аби їх випущено з слідчого арешту, радна палата просьбу відкидала, а були й такі випадки, що сам слідчий судія змушував арештованих, аби відрекли ся просьби своїх родин, грозячи їм, що коли будуть просити ся на волю, то посидять довше в слідстві й дістануть на розправі більшу кару. А в актах записувано, що обжаловані не мають нічого против слідчого арешту й не хотять на волю. І коли за всіх сто літ ті акти попадуть у руки якому ученому, то бідачисько буде собі ломити голову, як то могли бути колись на сьвіті такі дивні люди, що не хотіли з арешту на волю.

Судових розправ з приводу страйків було чи-мало і хоч судили дуже строго, то все таки мало кого засудили за злочина, а тільки, аби ратувати гонор власти, вишукували якісь дрібненькі провини й палили за них дуже часто зовсім недрібоньку кару. Богато були й таких випадків, що обжалований просидів у слідстві кілька тижнів, а на розправі дістав кілька днів або й зовсім нічого.

Найголоснійша судова розправа була за висше згадані події в Мужилові. На лаві обжалованих засіло 76 людий: 54 мущин і 19 жінок, у віці від 14—70 літ. Прокураторія закинула їм разом 104 злочини і 61 провину, за що 46 ом грозила кара від 1 до 5 літ вязниці, а решті менші кари. Розправа почала ся перед карним судом у Бережанах 16-го липня і тревала 6 днів, скінчивши ся вправді не так страшно для обжалованих, як сего домагав ся акт обжаловання, але все таки дуже остро, коли зважити, що властиво нікому не доказано ніякої вини. Але саме бажане страйкувати против двора, — чи се не страшна вина в очах галицьких властий.

Адже не даром сказав прокуратор при кінці своєї промови: „Прошу о строгий вимір кари, бо нехай високий трибунал зважить, що в Мужилівскій справі ходить о щось більше, **бо ж мужилівські розрухи дали привід до страйків у цілім нашім окрузі, й острака повинна вплинути як примір для инших**". Значить, карайте їх не за те, що вони провинили ся, тільки за те, що сьміли подумати про страйк і дали привід до страйку! І суд послухав прокуратора й увільнив лише 19 людий, а решту засудив: 18 за ріжні злочини на вязницю від 3 тижнів до 6 місяців, разом на три роки й пів місяця вязниці, решту за ріжні провини на дрібнійші кари арешту від 2 днів до 3 тижнів.

Згадати треба, що підчас сегорічних страйків перший раз появили ся **проби терору**. Правда, був се тільки початок, перші несьміли проби, звернені не против головних ворогів робучого народу — дідичів, тільки против їх посіпак і страйколомів, яким якась невидима рука нищила арину, викошувала конопли і т. д. Але судячи по галицьких відносинах, за тими першими, несьмілими пробами терору підуть у дальших роках сьмілійші, звернені безпосередно против дідичів та їх покровителів — уряду. Адже селяни добре бачать, що галицькі власти вважають не законним кождий страйк і за кождий страйк, хоч-би він відбував ся як найспокійнійше, по раз лютійше карають. А коли вже все одно за участь у кождім страйку терпіти, то в такім разі чому не уживати підчас страйку **кождого** оружя, яке тільки пошкодить противникови?! А російська революція також не за горами й руські селяни в Галичині навчать ся від своїх братів з російської України неодного доброго способу на дідичів.

І так, коли відносини не змінять ся, аграрний терор у Східній Галичині не за горами...

27-го жовтня 1906 р. М. Л.

Пробуджене України.

Наче громом поразила нас вість про репресії против української преси, які проявили ся в ревізіях та арештованях в київских редакціях. Українська преса відразу станула на височині свого завдання, а як понимала свої обовязки, нехай стане доказом горяча відозва „Рідного Краю" до Українців, яку отсе наводимо у повному змісті:

Коли Україна прокинулась серед сучасного глибокого руху, що йде по всій Руси, вона побачила все своє лихо, всю недолю свою.

Найгірше лихо, котрого жахав ся незабутній великий Тарас Шевченко, скоїлось!

Україна, справді, зосталась за того без усього, що було в неї найдорожче. Всього що має кожен нарід, она позбулась. Її приспали злії люди, як каже Тарас, і за час сієї летаргії (сну) одібрали все, що можна.

Не кажучи вже про автономний устрій, з яким Україна почала спільне житє з Росією, вона позбулась і того демократичного ладу, що ставав грунтом житя вільного колись краю. Скасовано її осьвіту, відняли у народа язик. Навіть власне ймення, яким відрізнає себе кожен нарід від другого, зникло; український народ забув, як його звуть.

Тяжкий стан, який чи бачила коли історія, в такій мірі, при такій чисселености народу, та й чи побачить в друге!

От серед яких умов Україна почина нове політичне громадске сьвідоме житє.

Без своєї осьвіти, без провідників її, без певної культурної зброї, зрабований, знасилений народ виходить на боротьбу за соціяльне та культурне полїпшене свого житя.

Чи здолає він, чи здобе собі ліпшої долі, коли навкруги отаче його „висша культура", узброєна усіма засобами утиску, експльоатації?

Чи зможе він піти поруч з рухом, до якого причипилась ціла російська держава?

Для України се питане стоїть дуже остро.

На його відповісти можна тільки:

Мусить!

Україна мусить стати поруч з усіма країнами держави і йти одностайно шляхом поступу, шляхом щиро демократизму, і національної сьвідомости.

Бо інакше українській народ жде ще гірша доля: ріжниця умов боротьби за добробут і ріжниця засобів сієї боротьби від часу до часу все буде зьбільшуватись і народ все більш буде підлягати експльоатації, утискові.

Отже кожен, хто розуміє сучасне становище політичного та громадского і національного житя, хто відчуває в собі справжний демократизм, мусить перейнятись думками про реальну роботу на користь народови, для визволеня його від ланцюхів економічних, з вязниці — до сьвітла добробуту й самосьвідомости.

Український нарід потрібує помочи, потрібує сьвідомих і щирих робітників. Україна — то чистий „демос", то народня нива, не загнушена ніякими плевелами.

Праця на ній — щиро народня праця.

Ми знаємо, що богато щирих робітників, сьвідомих Українців живе поза межами України. Там инше житє, инші обставини його, нема близчого грунту, до якого можна булоб прикласти зараз руку.

Вони відірвані від народу, від рідного краю... Хиба думкою можуть линути до свого природнього грунту, до свого народу.

От через що в сей пекучий час, коли на черві разом повстало безліч питань, що вимагають негайного розвязаня, коли народні потреби вимагають вдовольненя і голосно висловлюють ся перед суспільством, мимоволі з грудий вилітає поклик до земляків, які відчувають вагу „слушного часу" для України.

— До купи, земляки-поступовці, до купи!

Ідьте на Вкраїну, ставайте в ряди робітників! Роботи богато, корисної, вдячної роботи. Просьвіта народних мас, економічні питаня, розгортане і плекане науки, штуки, організація громадских сил — от той грунт, на якому знайдуть на Україні роботу всякі сьвідомі української сили.

І сущі на Україні, вірні сини рідного краю, всі сили вкладайте для одновленя народного житя, закладайте найширші організації робітників для добробиту свого народу.

Тож — єднайтесь Українці-інтелігенти коло народного діла на Україні!

Права селян в Росії.

Онигди російске правительство знесло ріжні правні обмеженя, якими були звязані особи, що належали до селянского стану.

Року 1861 го скасовано в Росії панщину і крепаки одержали волю „на свободний труд" — як оповіщено ся в царскім манїфесті. Але висвободивши більш як 20 мілїонів селянського люду з крепацкої неволі, тодішнє правительство не тільки нічого не зробило, щоб селян зрівнати в правах з иншими горожанами держави, а ще навпаки, подбало про те, щоби по змозі відокремити їх від людий иншого походженя, як то: шляхти, духовеньства, купців і инших. З сим наміром надано бувшим крепакам свій окремий волосний суд, окрему самоуправу і т. и. Окрім того установлено окремі закони селянські, обмежуючі селян що до прав з людьми инших станів. Примiром: як селянин хотів здобути собі ті права та привілеї, які дає урядова служба, то мусів просити громаду, щоб она виключила його. Селянам не дали також права по своїй уподобі учати дітий в середних та висших школах, хоч би достатки й позволяли їм се робити. Обмежено також селянина в праві вибору занятя, з якого він хотів би жити. І місця свого житя селянин не мав права по своїй волі міняти, а також не міг він свобідно розпоряджати своєю власністю.

Вже по кількох роках показало ся, що всі ті обмеженя селян в їх правах не годять ся з новими умовами житя, з новими умовами того самого „свободнаго труда", котрий поблагословив був манїфест 1861-го року. З року на рік ся суперечність зростала і заострювала ся. Само житє ломало ті вузенькі рамочки, в які оправили їх закони. Мимо того ті закони істнували аж до послідного часу, хоч самому правительству робили вони богато клопотів, а селянам прикростий. Нарешті Росія дожила до манїфесту з 30-го жовтня, котрий мав зрівнати в правах всіх підданих російского царя. Мимо сего манїфесту російскі селяни лишили ся дальше невільниками обмежаючих їх права винаткових законів. По манїфесті контраст між новими умовами житя а правним становищем селян виступив еще острійше. Сю справу порушила була Дума і в своїй відповіди на престольну промову зажадала зрівнаня прав селян з правами прочих горожан Росії. Думу розігнано заки вона встигла виробити і ухвалити дотичний закон.

Тепер само правительство згодило ся на се, що сказала була Дума і занялось ревізією законів про права селян. Наслідком сих заходів є офіцияльне донесене про правительственний проект знесення обмежень в правах „людий крестьянского стану", що стоять в суперечности до манїфесту з 30 го жовтня. Заповіджені знесеня згаданих обмежень суть однак половиною діла в справі повного зрівнаня селян в правах з иншими горожанами. Довершене діла правительство полишає будучій Думі.

Допись.

З Форт Вилем, Онт., Канада.

День 23-го Септембра с. р. звідав Форт Вилем Др. Ю. Бачиньский. Перебув ту два дни, і оглядав тутейші всї фабрики і роботи, де наші Русини роблять, та їх мешканя, де проживають в Форт Вилем, Порт Артур і Вест Форт.

Не ганив він а рівнож не хвалив канадийских зарібків і говорив, щоб тілько ті їхали до Канади на зарібки, котрі думають брати фарми, і щоби брали фарми не в Манїтобі, лише в Саскачевенї і Альбертї, де наші рускі фармери красно господарюють і в короткім часї подоробляли ся навіть великих маєтків.

Дякуємо Др. Ю: Бачиньскому за его неутомиму працю, в котрій слідить за добробитом нашого руского народу, щоби показати нашим братям в краю, котрою стежкою будуть могли йти найбезпечнійше шукаючи „за насущним".

Желаючи щасливої подорожи працаемо Тя дорогий дослідинку нашого гаразду і злиднів.

М. Бабин, К. Чеховский.

Жертви

на Хлопский Страйк в Галичинї.

О. В. Гривнак, Ботлер, Па.	10.00
Попередно	10.00
Разом	$20.00

Посьвідки.

I.

На 883, словами вісімсот вісімдесять три Корон, читгт Народний Комітет у Львові, ринок ч. 10, отримав від Вп. Володимира Гнатюка яко прислану збірку американьских Русинів.

Львів, 15-го вересня, 1906.

Народний Комітет

Александер Темницкий,
касиер Народного Комітету.

II.

Закордонний Комітет Української Соціяль-Демократичної Партії, бувшої Р. У. П. квітує отсим відбір суми триста сорок і пять (345) корон, пересланої Шановною Редакцією „Свободи" на руки д. В. Гнатюка та засилає свою дорогою щиру подяку так Шановній Редакції за збиранє жертв як і поодиноким жертводавцям за самі жертви.

У Львові, дня 15 вересня, 1906.

В. Левинський,
член Закордонного Комітету.

Добродій Стефан Танчаковский, нотар в Золотім Потоці, на якого руки вислано 250 корон для жертв в Лядскім, не зволив прислати своєї посьвідки.

Рівночасно дякуєм Впов. В Гнатюкови за его безкористну поміч в доручуваню гроший адресатам.

Редакція „Свободи".

Де є?

Об. Теофиль Юрек. Нехай зголосить ся по лист від Теодора Борсуля з Grindstone, Pa. до редакції „Свободи".

SVOBODA
Box 353, Scranton, Pa.

Збирайте жертви на „Хлопский Страйковий Фонд"!

СПРАВИ „СОЮЗА“.

Отець духовний „Союза“:
о. Стефан Макар,
Box, 404, McKeesport, Pa.

Головний Уряд „Р. Н. С.“ на роки 1906—1908.

Предсідатель:
Константин Кирчів,
140 Essex St., Jersey City, NJ.

Місто-предсідатель:
Іван Париляк, Terryville, Conn.

Касієр:
Алексій Шаршонь,
524 Pine & Franklin St., Shamokin, Pa.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:
Теодозий Лабовский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Радні:
Т. Талпаш, Shamokin, Pa.
Лев Моніта, Lansford, Pa.
Михайло Беля, Holyoke, Mass.
Матій Семенюк, Sayre, Pa.
Андрій Овсак, Trauger, Pa.
Ф. Поливка, Hazleton, Pa.

Контрольна Комісия:
о. Лев Левицкий, Minersville, Pa.
Осип Стеткевич, Olyphant, Pa.
С. Калакука, Jessup, Pa.

Головний організатор:
Семен Ядловский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Вступайте до Союза!

„Союз“ — одинока руско народна організація в Америці.

Принимае членів від 1 року до 40 літ життя.

Вступне після літ.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

Посмертне за мужа $1000.00,
Посмертне за жінку $400.00,
Посмертне за діти від 15.00 до $300.00.

В разі утрати: а) обох очий ніг або рук $1000.00,
б) одної руки, ноги або ока $200.00.

Єсли отець родини в шпитали божевільних, Союз платить що року родині $150.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатись такожь до братства, яке належить до Союза.

Важне
для П. П. Секретарів Р. Н. Союза.

Повідомляю раз на все, що всі гроші належачі до каси Р. Н. Союза посилае ся так: на money-order-ах або чеках виписуе ся імя Alex Sharshon, Shamokin, Pa. Дальше так виписаний money-order або чек не посилае ся до Голов. Касіера, але враз з виказами до Голов. Секретара. Головний секретар опісля відсилае їх до Голов. Касіера.

С. Ядловский,
Голов. Секретар.

Посмертні вісти.

АННА ГОМИК, жена Марка Гомик члена Р. Н. Союза від. 4. Jersey City, N. J. упокоіла ся 4 Октобра б. р.

ГЕТМАН РОМАН, син Івана і Зофії Гетманів літ 5, член Р. Н. Союза від. 108. New York, N. Y. упокоїв ся 7 Октобра б. р.

АНДРЕЙ БИРОШ син Івана і Анни літ 16 і член Р. Н. Союза від. 46 Plymouth, Pa. упокоїв ся 10 Октобра б. р.

Вічная память.

Ч. 892. КВІТ $2.00

на двіста долярів (970 корон), котрі п. Іван Желем отримав яко посмертну запомогу по синї Миколї Желем з головної каси Р. Н. Союза в Америці.

Мацина Велика, Гал. 5 жовтня 1906

Іван Желем.
Сьвідки { Михайло Бачмарчик, Іван Брет.
Іван Герман, війт,
о. Василь Θ. Курилла, парох.

Ч. 21. КВІТ $200.00

на двіста долярів котрі, п. Николай Гальчак отримав яко надзвичайну запомогу за утрату ноги з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.

Mayfield, Pa. 17 Октобра 1906.

Сьвідки { Антоній Демчак, Іван Тирпак.
Петро Сабат, секретар.

ПОДЯКА.

Мацина Велика, Галичина, 5-го вересня, 1906.

Високопочтенний Господин Секретар С. Ядловский!

Я Іван Желем з Мацини Великої, повіту горлицкого, з Галичини, одержавем посмертну запомогу по мойи сині Миколі з Руского Нар. Союза, в квоті 970 корон, за котрі отсим складаю щиру подяку цілому Вашому Союзови. Рівночасно засилаю Вам квіт потверджаючий відобране квоти 970 корон.

Іван Желем.

Подяка.

Mayfield, Pa., Oct. 17, 1906.

Я підписаний складаю отсим Рускому Народному Союзови прилюдно щиросердечну подяку за так скоре виплачене мені запомоги за ногу, котру стративем при роботї в майнах і желаю, щоби Союз як найгарнїйше процвитав, а вас братя Русини взиваю, щобисьте всї, котрі еще не зробили того, вписали ся в члени Руского Народново Союза що до одного, бо нещасте не спить, а все відвідуе нас від часу до часу, як ось мене. З поважанем

Николай Гальчак.

Рух
в відділах Р. Н. Союза.

Братство

сьв. Ап. Петра і Павла відділ 6. в Бравнсвіл, Па., повідомляе, що мітинґ відбуде ся дня 28. жовтня с. р., і при тій способности пригадуе всім членам, щоби зараз вирівнали всї залеглости, бо кождий, котрий за один місяць не заплатить вкладки, вже на другий місяць зістане вичеркнений з Товариства.

Іван Петриско, секр.

Братство

сьв. Арх. Михаїла в Елмайра Гайтс, Н. Й. від. Союза 8, буде в місяцях жовтни і падолисті приймати нових членів без вступного. Проте, хто з Русинів еще не належить до жадної нашої орґанізациї, нехай користае з доброї нагоди і вписуесь до Братства, бо хто не є членом Братства, не може бути членом Союза. Вкладка мала, а поміч велика, однак кождий член мусить платити місячний розмет точно, бо як котрий не заплатить за 1 місяць, то буде вичеркнений.

Іван Тарбай, секр.

Братство

Успенія пресв. Богородиці від. 33. в Northampton, Pa. повідомляе, що річний мітинґ відбуде ся в неділю дня 28. жовтня с.р. о 1-ій годинї пополудни. Кождий член есть обовязаний прибути точно на той мітинґ і всї залеглости вирівнати, бо котрий не явить ся, буде караний після статутів. Всїх нечленів просить ся о як найчисленнїйше приступлене так до Братства як до Руского Народного Союза.

Michael Petrik,
P. O. Box 48, Northampton, Pa.

Братство

сьв. О. Николая в Пітсбурґ, Па. ,відд. 53 Р. Н. Союза, повідомляе сим своїх членів а іменно: пп. Дмитра Романчик, Костя Сиванич, Гриця Киц, Гриця Біличя і Николая Лазор, що, єсли до 14 днїв не зголосять ся, будуть вичеркнені так з братства як і зі Союза.

За Виділ:
П. Патуляк, секретар,
30 S. 6th Str. Pittsburg, Pa.

Великий Баль.

Великий баль устроює братство сьв. Володимира в Ню Йорку дня 10-го падолиста с. р. в Liberty Hall при 263 E. Houston Str. Початок балю о год. 7. вечером. Вступ від особи 25 центів. На сей баль запрашаємо всїх ню-йорских та доохрестних Русинів і Русинок. Відомо вам, дорогі родимцї, що наше братство є одно з найбільших в Ню Йорку і околици, тож відповідно до того постараемо ся на сю забаву о як найлїпшу музику, щоб усї гостї могли доволї вигуляти ся. Балевий комітет ручить, що усї будуть належито обслужені а тим самим цілковито вдоволені.

А. Довганюк, предс.,
А. Шеремета, кас.,
Я. Корнат, секр.

Братство

сьв. Ів. Хрестителя в Голіок, Масс., відділ Р. Н. Союза 52, буде мати баль дня 27 Октобра 1906 в Hibernian Hall на розі улиць Фронт і Джан. Вступ 25 центів. На баль сей запрошуемо всїх членів тутешного братства як також всїх Русинів місцевих і замісцевих.

Комітет.

Перший великий баль

устроює Сестричне Братство сьв. Ольги в Блюмфільд, Н. Дж. в понеділок дня 5. падолиста с. р. в гали Маца ч. 446 Bloomfield Ave. Початок о 7-ій годинї вечером. Музика перворядна. Добірний буфет в власнім зарядї. На сей баль запрашае ся всїх Русинів та Русинок так місцевих, як і замісцевих а то з Newark, New York, Jersey City і з подальших плейзів. За Виділ:

Улька Шведа, предсїдателька; Улька Ґбур, касієрка; Марина Хвалик, секр.

Забавний Баль

в користь рускої церкви сьв. Івана Хрестителя відбуде ся дня 20 Новембра 1906, в Гали „Просьвіти“ при улици 7. С. С. Питсбурґ, Па. Початок балю о 7-ій годинї вечер. Вступ 50 центів.

До всїх відділів Сестрицтва сьв. Ольги в Америці.

Повідомляю

що з причини резиґнациї Вп. Е. Струтиньскої, в уряду гол. секретарки, я установляю п. Стефана Калакуку, P. O. Box 4 Jessup, Pa, гол. секр. сестричним аж до слїдуючої ґол. річної конвенциї. Касієркою остае на дальше п. Евдокія Калакука Box 4 Джесеп, Па. Каса сестрична находится в банку First Nat'l Bank в Scranton, Pa. на імя: сестрицтва сьв. Ольги в Америцї. Во всїх справах сест. прошу удавати ся до гол. секретара.

о. Н. Підгорецкий, гол. предс.

Відозва до всїх відділів „Сестрицтва Сьв. Ольги в Америцї.“

Сим повідомляю всї відділи „Сестрицтва сьв. Ольги в Америцї“, що з причини відїзду до краю Головної секретарки тогож сестрицтва, Головний Уряд сестрицтва установив мене Головним секретарем тогож Сестрицтва до слїдуючої конвенциї. Длятого взиваю всї відділи, щоби сейчас попрpoblación до мене всї залеглости з минувших місяців, як: вкладки, переступні листи, чеки, моні-ордери і т. д., котрі треба виписувати на імя Головної касієрки: Eudokia Kalakuka, Treasurer. Також спис новоприступивших членкинь, виключених, або суспендованих і т. д. Також щоби поприсилали до мене всї декларациї і загальний спис членькинь з кождого місяця.

Стефан Калакука, головний секротар сестрицтва Сьв. Ольги в Америцї.

Адресувати треба:
P. O. Box 4, Jessup, Pa.

Повідомляе

ся галицьких Русинів в Монесен, Па. і околиця, що дня 28. Октобра с, р. відбуде ся на Шеплєр у п. Стефана Цимбали надзвичайний парохіяльний мітинґ специяльно галицьких Русинів і просить ся щоби всї без ріжницї партий прибули на той мітинґ, бо наша парохія, заложена еще при кінци 1904 року, спить з ріжних причин твердим сном, то може би удало ся нам тепер сю на ново воскресити.

З поважанем
Василь Сивик.

Конкурс:

Комітет парохіяльний в Minersville, Pa. пошукуе іспитованого дяка, котрий би потрафив учити хорального сьпіву, а дїтий читати та писати по руски. Платня після угоди; можна числити на підвижки, бо парохія велика. Зголошуватись сей час на адресу:

Rev. L. Lewicki, Minersville, Pa.

За Комітет парох.
Стефан Бончак,
Стефан Ковальчик,
Григорий Годкович.

Де є?

Хто хоче шукати своїх краянів через нашу ґазету, мусить заплатити 25 центів за кожде оголошене наперед.

Пошукую

краяна Василя Пилипчука з Доброчина сокальского повіту в Галичинї. Хтоби о нім що знав, або він сам, зволить ласкаво донести на адресу:

Dmytro Banas,
Wattsburg, B. C. або Quarrel, Alta.

Шукаю

брата Гриця Стаха з Свошової, повіт Ясло в Галичинї, котрий мае десь коло Butler, Pa. знаходити ся. Хто знае, де він пробувае тепер, зволить ласкаво мене о тім повідомити.

Jurko Stach,
P. O. Box 83. Large, Pa.

Чий кінь?

Чийсь кінь, масти червоної, на чолї лисий цїлком аж до губи, на обі задні ноги перістий (пентиногий), пятно, а то лише зеро, мае на передній лївій нозї, знаходить ся у підписаного вже від 2-ох місяців, а що, мимо оголошеня, до тепер по него нїхто не зголосив ся, проте подаю еще сею дорогою до загальної відомости. Адрес до мене:

Fedor Chlibecki,
P. O. Kolomea,
Beaver Lake, Alta. T. 57. R. 15, S. 20

На дзвони до церкви в Піксккил, Н. Й. жертвували слїдуючі в Ансонії, Конн.

По $1.00: Іван Вольняк, Демко Дзибан, Юрко Гедик, Ілько Глива, Андрій Підберезняк.

По 50 цт.: Гнат Козак, Іван Борошевич, Петро Зановяк, Іван Бишко, Гавриїл Дзядик, Григорий Журав, Филип Студант, Алексій Горбаль.

По 30 цт.: Лешко Бігуняк, Гнат Шмайда.

По 25 цт.: Іван Сидоряк, Гриць Старанчак, Тадей Костик, Василь Глива, Іван Перун, Гнат Горбаль, Михайло Глива, Михайло Гашко, Филип Ярош, Іван Ващиховский, Климен Паньків, Іван Смеречняк, Дмитро Сидоряк, Андрій Клемко, Афим Клемко, Кароль Аминштак, Василь Шпик, Василь Бункович, Афия Гнатович, Петро Дутканич, Михайло Боровович, Павло Френч, Павло Овчар, Іван Цап, Юстина Обуханич, Лука Карляк, Корнелий Смеречняк, Теодор Вольняк, Осип Михрина, Іван Бойко, Іван Зановяк, Киприян Завідняк, Мария Крайницка, Улька Дутканич, Таця Шкурат, Пайза Кобан, Улька Сидоряк, Мафтей Телен, Теодор Сьпівак, Асафат Сьпівак.

По 20 цт.: Мария Юра, Ільно Налисник.

По 15 цт.: Андрій Бодом, Андрій Куцебель, Іван Мибачик.

По 10 цт.: Олександер Миштит, Семен Валахатюк, Михайло Хомик, Таця Ізбинска, Анна Спейко, Олена Москва, Ружа Ханас, Мария Ханас.

По 5 цт.: Андрій Градип.

За сї жертви складають усїм сердечну подяку:

Петро Вольняк, колектор.
Дан. Кіляр, предсїдатель.
Д Бибель, секретар.

На вівтар в Чікаго, Ілл. зложили на руки Арсена Гербута з Ню Йорк:

Лука Тарас	3.00
Параска Тарас	1.00
Тит Тарас	2.00
Петро Фецюра	1.00
Разом	$8.00

Що се хрунь?

Неоден наш чоловік голову ломить і думае і не може собі представити що се за імя хрунь, яким патнують неодного, що мае людску подобу. Отже, добрі люде, я вам скажу, що се есть хрунь. Оно, правда, дуже не красне імя, але пасуе до лиця неодному, хотяй носить подобу людску. Таких хрунів маемо богато в старім краю, а не брак їх тут в Америці. Они приносять таку користь для справи рускої і для народу руского — як безроги в господаря, коли вхоплять ся до огороду, де суть засаджені компері або инші ярини.. Такий хрунь мае собі за найбільшу честь, если другого сполучив би і найпорядньйшого чоловіка обчернити, сплюгавить, оклеветае брехнями. Хрунь фальшиво присягне, в него брехня есть правдою а правда брехнею, він кожду хочби найлїпшу справу руску побурить і оплюе; він не дбае хочби се его махінация тяжко відбилась на других людях. В хруня нема чутя нї совісти, нї чести — в него все одно. Хрунь любить найлїпше салон, а з шклянку все зробить і чоловіка би продав на шибеницю. Порядку жадного чи то в братстві, чи в парафії, чи в орґанізації хрунь не любить, він на всьо плюе, а хвалить те, що не есть его, чого не видїв і не знае.

Єсть у нас в Jersey City оден хрунь ще троха лїпшого ґатунку, бо він хрунькае скрито. Сей неборака пачкуе майже що тиждня дописи до Олифантскої „Правди“ себе декоруючи ріжними підписами. Він вихвалюе всякі пашквилї і брехні зі славної парафії Jersey Cit-скої... Се хрунь не простий, він анї не лемко, він родом з східної Галичини. Не буду писати его імени, бо надїюсь, що по сїй моїй дописи він хрунькане еще раз і підпише сам свое імя.

Сей братец нахрунькав знов аж дві шпальти в Олифантській „Правдї“ в числї 36. з 4-го Октобра з Jersey City, N. J., підписав ся „Бывшій радикалъ“.

Сей не „Бывшій радикалъ“ накричав, що я програв процес, що я викликав процес в параф. Jersey Cit-скій що судія не признав менї правди, що Свобода писала неправду, що корт не признав мене правним предсїдателем итд. А дальше сей не „бывшій радикалъ“ кае ся в тоні молитви, що „держалъ за Кирчовомъ“ і просить Господа, щоби ему простив, що вступив на криву дорогу української партії і т. д.

Ой пане не „бывшій радикалъ“ знаю я вас добре. Не були ви радикалом і не будете, бо вам се імя неналежить ся, вам скорше пасуе імя яке я повисше згадував.

Процесу тутешної парафії я не викликав анї не програв — а програли ви найбільше. Ви о тім знаете і еще дехто більше, тож не пускайте більшого сьміха з себе ані з ваших хлїбодавців. Ви виграли подібно тому ослови, на котрого хребет ґосподар наладував порядний міх з губками. Осел переходячи через воду положив ся до води, думаючи, що виграе, але коли приходилось встати, і іти дальше, то осел почув далеко більший тягар як попереду і тоді побачив, що програв. Подібно виграли і ви та ваші настоятелі за котрих ви так щиро побиваетесь в Правдї. Лїпше-б було еслиби ви взяли вашу пику в кулак — і упражнялись в вашім Алилуя, бо хрунькане вам не принесе користи в вашій будучности анї вашій газетї „Правдї“.

К. Кирчів.

„Впериод русскіе ребята! Гузя на Украінцоф“..

Такою менче більше канібалїстичною статею ущасливив знов якійсь „Георгій Н. Савчукъ“ читачів нещасної Олифантскої „Правди“. На висьвітлюване усїх подробиць, і „пунктов“ сеї благополучно статї, потреба би хиба попсувати бушель чорнила, а не менше хиба й китайского терпцю тож я ограничусь лише на декотрих „благополучних“ виводах“.

Передівсїм, як бачу, то спритне то якесь індивідуум з того ґаспадина Савчука, бо уоружившись в соломяний кулак, страх „накивалъ“ (пальцем в чоботї) усїм Українцям, котрі пісьля його твердої мозговнищі, як уої(?) Галичане, повинні сидїти тихо і не ворушитись.., а вживати не інакшого як лишень їх „обще русскаго“, чи як там жарґону, бо в противнім случаю вістануть і на дальше перекінчиками, радикалами, соціялїстами, анархїстами... неспокійними духами-атеїстами, і т. п., і т. п. без кінця!...

Натомість він сам, се ґосподин Савчук не перекинчик, а „правий син Русси“ — а „обще-русским“ нарічем, повістане вірний, своїй нібито галицкій мові і русским традиціям, хотяй зараз у тім самім числї „Правди“, на шестій стороні, плюнув на все що руске, і галицке... бо навіть рідну батьківску мову перекрутив на „общерусску“, щоб його й сам чорт не порозумів!... і шов лиїти крокодилячі слези над стратою тих міліонів „рублей“, котрі коштувала війна Матюшку Россію з косоким Японом...

Виплакавшись до волї в прибраний вітчині Москві, „потягнулъ“ п. Савчук ген, ген аж по за змині береги Сибіру будувати (хиба в леду в воздусї) сильний российский новий „флотъ“, щоби ним вимордувати усю жидову, й других неспокійних духів як неблагородний елемент у Росії, а сотворивши таким робом земский рай для вірних синів Русси, з новою енерґією взятись до шкіри жовто-шкірих Азиятів, щоби тї неначе на перекір „вірним синам Русси“ не можуть, чи не хотять зрозуміти, що як на небі оден відвічний Бог, так лишень оден, однїсенький „батюшка“ цар мае бути на весь сьвіт. Шкода лише, що той цар хоч вяже, як може кінцї границь сьвятїйшої Росії, то однак неначе на злість завсїгди бракуе рублей на закупно що раз то нових орденів, й других блескіток для розпереваної російскої бюрократії і своїх завушників.

Ну, але се цїлком инше питане... Що іньшого прецінь устроений в хрестики Миколушка цар з мілітаризмом, а що іншого, безоружний якийсь там „неспокійний дух“, або косоокий Азият!

А що пов., читачі — чи не „благополучні" і не характерні виводи ґасподина Савчука? Та ще й які?!!

— Ах ви нещасні, й недопечені тверді писаки! То ви ще і в сім вільнім краю і то за ґріш того нещасного руского робітника, осьмілаєтесь его кормити его подібними сплетнями? Чи у вас панове нема вже і крихітки, если вже не людского, то хотяй християнського чуття? Бо доведіть мені, яким правом сьмієте ви плюти в очи тому рускому робітникови, і за його кервавицю захвалювати йому се, через що тисячі змушені були полишити старих батьків, матери, родину, вирекчись вірної дружини, дітий, покинути милий—рідний край, а тікати в чужину і у чужих глядати захисту перед відвічними пявками неповинної нашої крови? Яким правом ви безвстидники осьмілаєтесь ще захвалювати робітникам тих, котрі в імени темного авторітету ведуть з баґнетом брата против брата, сина против рідного батька?

А все те лишень за для вдоволення чортівских примх, нібито Божих помазанців і їх завушників? Схаменіть ся небачні!

А щоб при помочи преси вмавляти в робітників подібні теорії — на те треба бути вже, если не схорілим рабом до найнизшої степени, в цілім того слова значіню — то безвстидним запроданцем, сьвідомим свого діла — падлюкою!!!

Михайло Беля.

Д. М. Петрицкий,

редактор „Гайдамаків" розіслав між американьских Русинів слідуючу відозву:

Родимці!

Прикро мені Вам сказати, а мушу сказати, що чую жаль до Братів Русинів в Америці і думаю, що самі признаєте, що жаль той оправданий. Бо позвольте, що спитаю Вас: Що мають народні діячі робити більше понад це, я роблю, щоби побудити як найширші круги до спільної роботи, аби спільними силами помагали єї вести, а не приглядали ся лише здалека, як другі мучать ся? Що ті діячі мають більше робити, щоби весь нарід зрозумів ваги тої борби і, що се справді пора послідная есть?, щоби зрозумів, що єї успіх тим більший, чим ширший загал бере в ній участь і підпирає єї? Врешті, що народні діячі мають більше робити і які довода мають давати більше, щоби загал пізнав загладу, яка єму йде і способи, як від ньої ратувати ся? Що мають робити, щоби загал вірив, їх чесній роботі і докладав всіх сил, щоби єї скріпляти і підпомагати? Скажіть Братя, що мають робити?! Чи мають час від часу на довід кавалок тіла собі втяти, чи трохи крови все пустити, чи що властиво? Бо я виджу, що наш загал стоїть непорушно, хоч і бачить, як поодинокі его діячі тягнуть ярмо і вносять найтяжші переслідовання, так якби се не розходило ся о добро цілого народу, а тільки поодиноких людий. От возьмім мою роботу. Не щоби хвалити ся, бож єї знаєте з „Гайдамаків" і з инших ґазет, але власне, щоби виказати слушність мого жалю, пригадаю Вам деякі факти з мого житя. Не буду сягав тих часів, як мене власти ще яко учителя за народну роботу переслідували, але возьмім ті з послідних 10 літ, як в р. 1897 мене видали були вороги на смерть нанятій товпі своїх посіпак, як в р.р. 1900 і 1901 по кілька разів арештували і знов жидівську товпу наймали до нападу, як в 1902 р. за веденє штрайку вязнили безвинно 4 неділї і Бог знає кілько були би мене тримали, коли бим був 8 днів не відкинув всякої поживи, як відтак засуджував мене суд за „Гайдамаки" на кари грошеві і 3 місячну вязницю, як винаймали клеветників на мене минулого року, а сего року видали на мене два маніфести до хлопів по руськи і по польски, одним словом відітхнути не дають, чи мені, чи другим, що таку роботу роблять, а предсінь наш загал дивить ся, видить, що робить ся, видить, що самі вороги показують, яка страшна для них та робота, а мимо того не старають ся єї підпирати і розширювати, тільки дивлять ся, як вороги нищать тих, що до народної роботи дають почин. І справді вороги відразу оцінили, що той штрайк з 1902 р., який я викликав, цей універсал, який я видав в 1902 р. в справі шкіл для неграмотних, ті кличі за орґанізоване селянских бурс, те здемаскування на цифрах шкільного розбою, те орґанізоване парцеляції при помочи зарібкової еміґрації, це безпощадне пятноване угодової політики і хрунів політиків і взагалі всяких невиразних доріг — що це все є завдатком нашого розвою і виволення з під їх панования. Однак ся робота мусить піти скоршим кроком, бо вороги почали тепер таку навалою, що готові нас засипати. Треба отже сю роботу скріпити і розширити так, щоби не було на кули земській одної душі руської, яка би прецінь в якийсь спосіб не старала ся доложити і свою цеглу до тої роботи. Але до того конче треба підпирати головні артерії-жили сеї роботи, а крім того цілу сіть дрібнійших жилок і нервів повинна розносити відновлену кров по цілім тілі. Найдрібнійші нерви мусять працювати, бо інакше параліж. Як найширший загал мусить роботу пізнати, нею заінтересувати ся, бо інакше він і пальцем не кивне, щоби її наперед рушати. Тимчасом сотки тисяч народу, не знають, що „Гайдамаки" голосять! Звідких вони запалять ся тим бажанем і обовязком спільної борби? Що буде спонукувало ті несьвідомі маси підпирати ту борбу? А в результаті, звідки я буду мав силу взагалі дальше з успіхом борбу вести? Се прямо скандал, як мало у Русинів часописий, а й ті слабенько дихають, а редактор оден з другим і се хотів би перевести і се зорґанізувати і сю люку заповнити і ту ватками, шарпає ся, мучить ся аж до здоху та не годен і частини перевести, бо загал спить, не помагає. Ту кажуть: люди бідні. Отже я відносив ся там, де зарібки більші, до американьских виселенців, просив: Братя помагайте ширити „Гайдамаки", буде подвійна користь і часопись скріпить ся і національна сьвідомість скріпить ся та прибудуть нові робітники для нашої ідеї. І щож? Трох людий знайшло ся, що шарпнулось троха і вже вмучили ся. А я не шарпаю хвилями, а тягну ярмо як віл, кости тріщать, здоровле чорт взяв, а тягну до здоху. І скажіть Братя, чи Вам не був би так само жаль? Правда, та праця не йде на дармо; але коли Ви бачите кілько то народного поля перелогом стоїть, як вороги захоплюють его в свої руки, бо загал не помагає Вам его заорювати, то у Вас буде мусїло серце з жалю пукати. Виж бачите, що йде живо — не те, що поросту вертає, але це, що раз на 100 або й на 200 літ для народів приходить. Ви через 5 літ заповідаєте: Родимці! йде живо, йде переломова хвиля, ладьте сили і кілько мож захоплюйте більше поля, — і до того самі своїм примаром і своїми муками показуєте, яка важна хвиля йде, а загал з маленькими виїмками байдужно собі гулає. Скажіть чи се не болїло би Вас?

А тепер гляньте. Жнива вже прийшли. Прийшов перелом для нас і у в Австрії і в Росії. Ту реформа і там. Народ не приладив сил і з порожними руками вийде. Але ще не всьо страчене. Жниво, на яке цілий вік чекає ся, не кінчить ся в одній році. Воно ще літами потреває, так як збіже і овочі не всї нараз доходять. І я вже тепер не буду чекав, аж котрий в Вас надумає ся мені в роботі помагати, а прямо висилаю кождій місцевости по троха своїх видавництв і прошу Вас усердно постарайте ся о кольпортера, щоби їх розпродував. О скілько знаю, то там діти займають ся кольпортажю друків. Най же й руські діти привучують ся до цего. Великого зиску матеріяльного не зробить, але зиск моральний, що пособляє зростови національної і горожаньскої сьвідомости, що скрїпляє нашу боєву силу, що врешті підпомагає боєву орґанізацію в родиннім краю, се хиба величезна користь.

Від розпродажи даю 25 прц. рабату, так від часописи, як і від книжок.

Родимці любі, Краяни дорогі! Думайте собі о мнї, що хочете, судіть як хочете, бо суд о народних робітниках доперва по їх смерти є вірний і повний. Тому мені байдуже, як хто тепер мене судить, а то тим більше, що до посмертної оцінки менї вже мабуть не дуже далеко. Тому я кажу, думайте й судіть як хочете — я позваляю і годжу ся. Одного тільки не позваляю і на одно не згоджу ся, а то щоби ви сю роботу, яку на Вас вкладаю злегковажили. Не вільно! Я пишу Вам виразно, що сі літа будуть рішали о судьбі цілого руско-українського народу, о судьбі всеї Руси-України! Треба отже збудити всіх до одного, бо в таких хвилях ніхто не сьміє на своїм постерунку відпочивати, ніхто не сьміє тільки про себе й свої вигоди думати! Не сьміє! бо відтак весь нарід і дальші покоління терпілять. Всі відтак покутують за те, що в слушний час занедбано, не допильновано або не зроблено. От длятого Ви мусите, Ви обовязані помагати будити весь загал, щоби ставав до борби, до невинної праці за добро, честь і долю цілого народа.

Треба отже будити сьвідомість нашого положення і способі ратунку, треба ширити розуміне народних справ, треба викресувати у загалу геройского духа і духа саможертви, вкінци треба аби весь нарід брав участь в тій загальній борбі. А до того треба конче ширити такі часописи, і видавництва, котрі се на меті мають і тій справі служать. А що „Гайдамаки" се роблять, се хиба аж надто звісне.

Тому то я кажу: Родимці! Краяни дорогі! Робіть, кажіть, думайте і судіть мене як хочете, але сю роботу безупинно, без відкиху робіть, а в першім ряді ширіть „Гайдамаки", бо вони велику поміч дають в роботі, вони будять ті сили в людий, які спокійно дрімають.

Я сказав що Ви не сьмієте ся відказати від цеї роботи, та не щоби я мав силу примусити вас, але що я перекажу потомности по моїй смерти, до котрих людий удавав ся з завивом до спільної роботи, викажуючи єї конечність, а хто що робив. Бо хоч ми океаном розділені, але роботи море не змие. Єї слід всюда буде видний.

Виковуйтеж в книзі історії перший невсипучою працею свое імя. Най буде в ній записане, що в тяжкій переломовій хвилі, Ви зробили, що це, що на Вашім місци було до зроблення, що Ви допильнували цего, що на Вашім постерунку було до збереження.

А там ви маєте Русинів; Ви маєте їх зберечи від винародовлення, і привести до того, щоби они всї взяли участь в загальній праці над відродженем народу, маєте їх загрівати, щоби збирали, щоби громадили матеріял до відбудови нашої вітчини! А тим матеріялом: Просьвіта, наука, штука, богацтво і геройська саможертва.

Родимці! Я певний, що Ви се будете робили, і в тій певности Вас здоровлю сердечно і через Вас засилаю сердечний привіт всім щирим Русинам і Русинкам, так з Галичини, як і з Угорщини та з Росії.

Ваш аж до загину

Михайло Петрицкий.

З відозви сеї виходило би, що майже вся робота, яка ведесь на галицкій Руси, спочиває на плечах д. Петрицкого. Що д. Петрицкий має заслуги, сего не перечимо, однак знаючи дещо про галицких Русинів, так поодиноких людий як і цілих партій, мусимо сумнївати ся, щоб все те, що д. Петрицкий про себе пише, відповідало дійсности.

Робота народна, яка ведесь тепер в Галичині є занадто скомплікована і обширна, щоб могла бути виконувана одним хоч би і як дужим чоловіком або навіть лише під его проводом.

Відозву сю містимо з обовязку дневникарского, бо она адресована спеціяльно до тутешних Русинів.

На Боєвий Фонд в Галичині

На руки ред. „Свободи":

П. Стецюн з Бремонд, Тексас жертвував	1.00
Попередно	832.88
Разом	$833.88

Ф. Памм, Кравів, ул. Зелена 3, Австрія, Галичина,

висилає славні в цілім сьвіті знані годинки кишенкові "RoSKOPF" докладно на мінути урегульовані по 2 дол. Ті самі правдиві патентовані 4 дол., ті самі з трьома срібними накривками урядово стемпльовані 5 доляр. Ті самі правдиві патентовані 7 дол. Ланцушки срібні урядово стемпльовані 1 д., міцнїйші 1.50 дол., дуже міцні 2 дол. При замовленю належить відповідну квоту прислати. Оплата від пачки до Америки виносить 50 центів. На жадане посилаю великий ілюстрований цінник дармо і оплатно.

Росийска Охотнича Флота

Нова пасажирска пароплавна лінія з Ню Йорку до Ротердам і Лїбави або назад без пересїданя великими двошрубовими, скорими параплавами „Смоленск", „Петербург" і „Саратов"

Дорога з Ню Йорку до Ротердам або назад, треває 9 днїв; з Ню Йорку до Лїбави або назад 12 день.

Ціна шифкарт:

З Ню Йорку до Ротердам або з Ротердам до Ню Йорку перша кляса 70 дол., трета кляса каюта 37 дол., **трета кляса загальна 30 дол.**

З Ню Йорку до Лїбави: перша кляса 87 дол., трета кляса каюта 47 дол., **трета кляса загальна 37 дол.**

З Лїбави до Ню Йорку: перша кляса 87 дол., трета кляса каюта 44, **трета кляса загальна 34 дол.**

Кораблї відходять з Ню Йорку „Петербург": Вторник 13 Новембра в полудне.

„Смоленск": Вторник 27 Новембра в полудне.

Генеральні Агенти:
C. B. Richard & Co.
31—33 Broadway, New York.

Позолочувану Годинку за $3.98 нїхто доси не продавав.

Ми пішлемо Вам до оглядженя сю гарну 14-каратовим золотом **Подвійно Золочену** годинку C. O. D. за $3.98 і оплату експресу. **Гваранція на 20 лїт** і ланцюшок з кождою годинкою. Ся годинка не чорніє як другі, тримає добрий час і виглядає як 40-долярова щиро золота годинка, а деякі купці продають еї по $10.00. **Сли пішлете вперед $3.98** дамо вам в дарунку перстень або ніж і оплатимо реджістровану почту черев що не будете мусїли платити експресу.

Дармо одна годинка сли купите або спродасте шість. Пишіть чи прислати вам мужеску чи жіночу годинку. 34-38

Globe Mdse Co.
Dept. 7 161 Randolph Str., Chicago, Ill.

HARRY NEEDLE

Адвокат і Нотар Публичний
Позичає гроші на прапорти. Заступає в справах кримінальних і цивільних.
Офиси: 910—911 Mears Bldg., Scranton, Pa. Вечерами: Spitz Bldg., Olyphant, Pa.
Розуміє по руски, польски і словацки.

SOCIALISM is the coming issue in politics. You may be for it or against it, but in either case you need to understand it, and so you need to read

The International Socialist Review

Ask your newsdealer for it or send 30 cents for a three month's subscription and a copy of Socialism and Farmers. No free copies.
CHARLES H. KERR & COMPANY, Publisher.
56 FIFTH AVENUE, CHICAGO

Годинка за ціле житє $5.95

Правдивий 14 к. **Золотом** повнений а не позолочуваний годинник стемпльований в середині „14 к гарантований на 20 лїт". Виглядає як щиро золотий годинник але є сильнійший, гарно ґравірований або простий з ніклевим американьским осередком, камінцями, волосом і білим емалїйованим цифорблатом; можете его дістати в якій небудь величині: мужеский нумер 18 або 16 і жіночий, нумер 6 або 0. Висилаєм експресом C. O. D. і позваляємо его оглядати перед заплаченем. Сли переконаєш ся, що се найлїпший годинник за сі гроші, заплати агентови $5.95 і кошти експресу. Гарний ланцушок додаєм **даром**, а хто пришле вперед гроші, дістане гарне золоте перо або золотий ланцушок і хрест **даром** і заощадить кошти експресу. Не бій ся: ми стоїмо за се, що говоримо. Той сам годинник з осередком Elgin о $2.00 більше. Пиши виразно що хочеш.

CROWN JEWELRY CO.
Dept. 166, 163 E. Randolph St., Chicago, Ill.

— Впишіть ся до „Читальнї". Лише 1.50 дол. на рік. За ті гроші будете діставати одну цікаву книжочку кождого місяця. Адресуйте:

CZYTALNIA,
Box353, Scranton, Pa.

Ся $30 годинка за 1.50 дол. на місяць

Найлїпша способність купити золотом повнену годинку по номінальній цінї. Коверта є повнена щирим золотом і має ґаранцію на 20 лїт вибиту на собі. Осередок дуже добрий, 17 каменїв. Має патентований реґулятор і не змилить на мінуту. Для тих що люблять годинку, яка тримає добрий час, се як раз годинка — а нїгде в сторі не купите еї нивше 30 дол. Щоби розголосити сю годинку як найширше, в протягу слїдуючих 30 днїв вишлемо еї кождому за 15 дол., в котрих **6 дол.** і експрес заплатите коли годинка до вас прийде, експресовому аґентови, а 9 дол. заплатите місячними ратами по 1.50 дол. на місяць. Єсли пришлете **6 дол. з замовленем**, вишлемо вам годинку реджістрованою почтою і ланцушок в додатку — даром. Як бачите, то після заплати 6 долярів годинка є **вашою власностію. Ми віримо вам** і знаємо, що решту 9 дол. сплатите нам місячними ратами. Сли хочете заплатити за годинку готівкою, продамо вам еї за 13.50 дол. Напіть чи післати вам жіночий чи мужеский годинник і з одною ковертою чи двома. Nov06

M. Rech & Co., Dept. 319,
151 Randolph Str., Chicago, Ill.

Вироби братскі, машлї, шапки, відзнаки, хоругви, уніформи.
Цінник і пробки висилає даром.

ST. HERMAN'S BENEVOLENT Society. ORGANIZED FEBR. 1888 ROCHESTER, N.Y.

Можете писати до нас по руски, словеньски або польски.
R. H. MORGAN, 13 N. Main St., Shenandoah, Pa.

На продаж тано

2 лоти 40x150 і 45x150 (один з них корнеровий) в Скрентон, Па.

Близших пояснень уділяє Редакція „Свободи".

ОДИНОКИЙ РУСКИЙ ГОТЕЛЬ
Д. ГОЛОДА

38 Green str., JERSEY CITY, N.J.

Кождий Русин маючий яку небудь потребу в Ню Йорку, чи в околиці, повинен вступити до того готелю, бо тут дістане найздоровші і найтанші напитки всякого рода і пораду, де найлучше купити шифкарту.

Dr. J. SZLUPAS,

1419 N. Main Ave., Scranton, Pa

Можна его бачити в офисі:
від 8-ої до 10-ої год. рано,
від 2-ої до 4-ої попол.,
від 7-ої до 10-ої вечер.
Old P'hone 1269—B

ЖЕЛІЗНИЦЯ ЛОРЕЛ ЛАЙН

Трени відходять зі Скрентон в будні дні від 1-ої до 6-ої рано що година, а від 6 рано до 12 в ночи що 20 мінут. В Неділю відходить трен від 1-ої рано до 7 що година, а від 7 рано до 12-ої в ночи що 20 мінут. Від 3.20 до 6.40 пополудни трени ходять що 10 мінут. До Вилксбері іде трен всего 41 мінут, а експресовий, що відходить зі Скрентон (крім Неділь) о 6.36, 8.16 і 10.36 рано а 2.16, 4.36 пополудни іде лиш 33 мінути. Наші вари їдуть до Нейоґь Парку і Пітерсборґ. Ми перевозимо також пакунки.

B. F. WYLY, Jr traffic manager.
Scranton Pa.

David Fuhrman

222 Lackawanna Ave.
SCRANTON, PA.

Виробляє
Братскі відзнаки. Шапки, Пояси, Уніформи, Фани Шовкові і вовняні.
32- Old Phone 564-R

— „СВОБОДА" посилає гроші до всїх частий світа по тій самій цінї, що всякі чужі агенти. Гроші доходять до краю за 12 днїв. Чого волочитись по чужих, коли свої могуть вас так само обслужити. Адресуйте:

SVOBODA,
Box 353, Scranton, Pa.

Перша Руска Юнїйна Фабрика Цигарів
Івана Париляка в Тервил, Конн.

Панове бизнесмени!

Купуйте цигара у свого, у Русина, а тим научите і своїх костумерів, аби купували у вас а не у чужих!

Єсли ви не купуєте у свого, то не дивуйте ся, если свої будуть вас оминати. Свій до свого! 40—

JOHN PARYLAK, FINE CIGAR MANUFACTURING,
P. O. Box 388, Terryville, Conn.

Народний Банк

402 S. Washington Ave., на розі River St.
Там де була Бравна аптика.
SCRANTON, PA.

Гроші найлїпше посилати через сей Банк,бо через 12 днїв суть виплачені.
Шифкарти по 30 долярів.
Нотаріяльно-адвокатска канцелярія.
Продає молитвенні книжки і сьвітскі читанки. 28
Не забудьте:
Народний Банк, 402 S. Washington Ave., Scranton, Pa.

Сливовиця — Висна

MORRIS FORST & CO.
COR. SECOND AVE. & SMITHFIELD ST., PITTSBURG, PA.

Нас знають в цїлій Америцї, що ми продаєм лїпшу виску за ту саму цїну як хтонебудь другий в Америцї.

Платимо експрес від замовлень висше $5.00 на всхід до Ню Йорку і на захід до Чікаго. На дальші віддаленя опускаєм 10 прц. на оплату експресу або фрейту.

Враз з замовленем пошлїйте готівку в реджістрованім листї або почтовий переказ до Morris Forst & Co., Cor. Second Ave. & Smithfield Str., Pittsburg, Pa.

Пишіть по приватний цїнник. Всї мови.

MORRIS FORST & CO.
Cor. Second Ave. & Smithfield Str., Pittsburg, Pa.

ВИНА — ТОРНОЛЬ

Л. Корибский
Канцелярія Адвокатска

33 Broadway, New York, N. Y.

Бюро Адвокатске провадить всякі справи судові, цивільні і карні. Виробляє повновласти, завіщаня, контракти купна і продажи, даровизни, скрипти довжні, цесії. Справи спадкові і подаяня гіпотечні, виробляє позички гіпотечні і сплату довгів. Посередничить при продажи майна в краю.

Бюро Нотаріяльне займає ся леґалізацією всїх правних документів.

Справи Військові, як подане о увільнене від контролї і вправ, о асентерунок в Америцї залагоджує моя Канцелярія військова.

22jul

Лиш 30 долярів!

За шифкарту з Ротердаму до Ню Йорку або з Ню Йорку до Ротердам.
Дорога морем треває 9 днїв.
Кораблї відходять:

З Ню Йорку:
В Вівторок Новембра 13 в полудне.
В Вівторок Новембра 27 ,,
В Вівторок Децембра 13 ,,
В Вівторок Децембра 27 ,,

З Ротердаму:
Октобра 26 го, Новембра 10 го, Новембра 24-го, Децембра 7-го.

ТІ САМІ КОРАБЛЇ їдуть також просто до **ЛЇБАВИ** в Росії, і назад.

Шифкарта з Лїбави до Ню Йорку коштує $31.50.
з Ню Йорку до Лїбави $37.00.

Хто їде з Росії і хоче мати пашпорт, мусить доплатити до шифкарти 10 долярів за пашпорт.

Шифкарти і близших пояснень можна дістати в редакції »СВОБОДИ«.

SVOBODA, Box 353, SCRANTON, PA.

Даремні Фарми!

Хочеш довідатись про край де уряд дає новим поселенцям найгарнїйшу землю зовсім даром, про край де 100.000 Русинам тепер добре поводить ся.

Великий Канадийский Північний Захід.

Сли так, то не занедбай післати малу суму, бо лишь $1 як річну передплату на одиноку руску часопись в Канадї, часопись яка що тижня переповнена фактами про поступ сего краю, особливо між Русинами там поселеними.

Русско-Англїйский і Англїйско-Руский Тлумач. Книжка, яку кождий Русин повинен мати. Вчіть ся скоро по англїйски. Написана і надрукована так, щоб заспокоїти жаданя Русинів в Америцї і Канадї. Много помічних і поучаючих відділів. Цїна $1.50.

Канадийский Фармер
P. O. Box 82, Winnipeg, Can.

Фарми на продаж!

1) Фарма около 80 акрів. 2 добрі сади, трохи малого овочу. 12 акрів лїса. Дім на 1 і пів поверха, 9 комнат; стодола, добра жерельна вода. Около 6 миль від 3-ох желїзниць. 2 милї від Crystal Lake, 1 і пів милї від Lake Idleville, 2 милї від Dundaff, 1 і пів милї від Clifford. Школа коло фарми. Цїна $2,150.00

2) Фарма 42 акрова, сад, добрий дім, 8 комнат; стодола і шопи. Добра вода. Миля від міста. 3 милї від Erie днпа. Цїна $1,800.00.

3) 75 акрова фарма. 2 доми. Стодола, добрий сад, трохи лїса. Керниця і потік. Дві милї від міста Москав. Цїна $2,100.00.

4) Фарма 42 акрова, добрий дім з 9 комнатами, стодола, всїлякі овочі. Добра керниця і потік. 1 миля від желїзниці. 2 і пів милї від Москав. Цїна $1,500.00.

Всї ті фарми недалеко Скрентон, Па. Близші інформації в редакції „Свободи", 203 Linden St., Scranton, Pa.

ЧИТАЙТЕ!

Спис книжок, які продаємо:

* Америка ....15 ц.	* Навернений Грішник ....20 ц.
* Ангел та пустельник і т. і. ....15 ц.	Народний рух австро-угорских Русинів ....15 ц.
Біблія Велика ....2 дол.	Новий Завіт ....4 дол.
Борба клас і чому робітники орґанізують ся ....15 ц.	Образки і загадки ....10 ц.
Весела книжочка з образками ....30 ц.	Оповіданя ....15 ц.
* В Старім і Новім краю ....25 ц.	Оповіданя про заздрих богів ......10 ц.
* Гріхи мілїонерів і т. п. С. 7....15 ц.	Про відступників від рос. православія ....10 ц.
Дещо з історії православної місиї в Америцї........10 ц.	* Про нутро землї ....25 ц.
Дещо про зьвірята........30 ц.	Підземні скарби ....25 ц.
* Дві левади і т. п. С. 5 ....15 ц.	Покуса ....10 ц.
* Дорога любови, то Божа дорога С. 6........15 ц.	Псалтир ....1 дол.
* Еміґрант........15 ц.	Розмова Поляка, з Русином ......10 ц.
Жовнїр ....10 ц.	Руско-англїйский словарець........20 ц.
Журавлї ....15 ц.	* Релїґійні вірованя старинних народів ....30 ц.
Житє Ісуса Христа ....1.50 дол.	Смерть ....10 ц.
* Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Спол. Державах ....15 ц.	* Стародавні казки та оповіданя..15 ц.
Зуб за зуб ....10 ц.	* Степові люде ....15 ц.
* Казки про Жидів........15 ц.	* Страйк ....20 ц.
Історія Руси в образками ....10 ц.	Тарас Шевченко........15 ц.
Капітал і праця ....15 ц.	Тимко Гаврилюк ....15 ц.
* Книжка Рахункова........50 ц.	Унія в Америцї........20 ц.
* Календар ....25 ц.	* Хто з чого жиє ....15 ц.
Марія ....10 ц.	* Які то з люде на земли, з 20 образками ....50 ц.
* Многострадальний народ, огляд історії украиньского народу....20 ц.	* Як мужик ходив до царя правди шукати ....15 ц.
	* Через кордон. ....15 ц.

Атляс цілого сьвіта, англїйский, 105 мап, над 300 сторін, подає імена і людність 40.000 міст цілого сьвіта 1 дол.

Мапа Сполучених Держав і цілого сьвіта 4 стопи широка а 6 стіп довга (инші продають по 5 дол.) у нас лиш 2 дол.

Адрес треба всегда виписати англїйскими буквами і то дуже виразно.

Адресуйте:

Svoboda, Box 353, Scranton, Pa.

Чи чули Ви, що „Свобода" посилає гроші до краю?

Чомуж посилаєте все ще гроші через чужих?

Хто пішле до краю через „Свободу" не менче 50 долярів нараз, той дістане в дарунку гарний календар.

Адрес:
SVOBODA, BOX 353, SCRANTON, PA

ФАРМИ! ФАРМИ! ФАРМИ!

Загалом кождий питає: Що буде дальше? Чи піде робота? А може буде страйк? Нїхто не може на се певно відповісти. Чи знаєте де не потрібуєте бояти ся страйку? — На фармі. На фармі не маєте „боса", нїхто вам не розказує, ані в роботи Вас не наженe.

Я вам поможу, стати независимим. Купіть собі фарму. За моїм посередництвом можете собі купити фарму в стейтах Вірджінія, Норт Каролайна і Алабама. Добра земля, воздух і вода. Родить ся пшениця, жито, овес, кукурудза, тютюн, виноград, бандурки і всяка зеленина.

А все можете добре продати і за готові гроші. — Пишіть на адрес:

JOHN JELINEK,
14- 1116 PINE ALLEY, BRADDOCK, PA.
Напишіть десьте прочитали се оголошене.

Оден з найбільших броварів в Америцї.

ВАРИТЬ ПИВО НА КРАЄВИЙ СПОСІБ, БЕЗ ВСЯКИХ ПРИМІШОК.

Хто лиш раз попробує сего пива, то иншого вже не буде пити.

Голова від него нїколи не болить, бо есть здорове і поживне.

НЕ ТРЕБА ЄГО ЗРЕШТОЮ ХВАЛИТИ, БО ДОБРЕ САМО ЗА СЕБЕ ГОВОРИТЬ.

E. ROBINSON'S SONS,

LAGER BEER BREWERY,
435 to 455 N. 7-th Str.
SCRANTON, PA.

Telephone calls: GENERAL OFFICE 2333.
NIGHT CALL 4854.